

ილორი

www.ilori.ge

№124 (185) 21-28 ივლისი 2011 სახალხო მოძრაობა „სამეგრელოს“ ორბანო 30 თეთრი

ღია წერილი აშშ-ის ელჩს საქართველოში ჯონ ბასს

ბატონო ელჩო, ეს წერილი თქვენი ქორწინების მიზეზით როდი დაიწერა, რის გამოც რამდენიმე დღის წინათ კალიფორნიაში გაემგზავრეთ, ის თქვენს სამსახურებრივ წუნს უკავშირდება. მოგმართავთ იმიტომ, რომ სწორედ თქვენ ბრძანდებით აშშ-ის მეფისნაცვალის საქართველოში, თუმცა, რუსეთის იმპერატორის მეფისნაცვალ ვორონცოვ-დაშკოვისგან განსხვავებით, აქ საკმაოდ უხეირო როლს თამაშობთ.

საქართველოში მუშაობის მესამე წლისთავე თქვენ, ალბათ, არაერთხელ გსმენიათ უნიკალური ქართული ხალხური სიმღერები და იცით, რომ ოთხ ხმაში მთავარი აქ „ბასია“, რომელიც ტონალობას უჩვენებს, ხოლო დანარჩენი სამი სრულად ორიენტირებულია მასზე. „ბასის“ როლი ქართულ პოლიტიკურ „მრავალხმიანობაში“ იდენტურია: ქართულ პოლიტიკას ტონს ელჩი ბასი აძლევს, ხოლო ხელისუფლების სამი შტო – პრეზიდენტი, პარლამენტი და მთავრობა – სრულად ორიენტირებულია მასზე.

ტყვილზურალოდ როდი შეგარქვეს „კრიზისული მენეჯერი“: ვაშინგტონის ადმინისტრაცია, ჩვეულებრივ, ბასს ყველა „ცხელი“ წერტილის „ცხელ“ მონაკვეთებზე აგზავნის: ის თურქეთისა და კვიპროსის კონფლიქტის დარეგულირებაში, ევროპაში ჩვეულებრივი შეიარაღების შემცირების თაობაზე ნატოსა და რუსეთს შორის მოლაპარაკებებში მონაწილეობდა, სათავეში ედგა ბაღდადის აღდგენის საქმეში სამთავრობო რაზმს ერაყში, ხელმძღვანელობდა სახელმწიფო დეპარტამენტის სწრაფი რეაგირების ოპერატიულ ცენტრს, რომელიც აშშ-ის საელჩოს თანაშრომლების ევაკუაციას უზრუნველყოფდა საგანგებო სიტუაციებში.

დარწმუნებული ვარ, რომ საქართველოში აშშ-ის საელჩოს ევაკუაციამდე საქმე არ მივა. თუმცა, ნება მომეცით, ჰიპოთეტური კითხვა დავისვათ: რა განცდით დატოვებთ საქართველოს ამდენი „დემოკრატიის“ დამტოვებელი – 20% დაკარგული ტერიტორიებისა, არასრულყოფილი საარჩევნო სისტემა, ხელისუფლების კონტროლს დაქვემდებარებული სასამართლოები და ტელევიზია, „ნარკომანი“ ეკონომიკა, რომელიც ევროპული გრანტებისა და ამერიკული დახმარების „ნემსზე“ ზის, ტოტალური უმუშევრობა, სიღატაკე და 30 ათასი პატიმარი ციხეებში – 300%-ით მეტი, ვიდრე საქართველოს სოციალისტურ რესპუბლიკაში იყო და 600%-ით მეტი, ვიდრე პირველი პრეზიდენტის – ზვიად გამსახურდიას, მმართველობისას?

მოდით, თქვენი მუშაობის სულ ბოლო წუნზე შევჩერდეთ და კარგად გავიხსენოთ ფრაგმენტი პუბლიკაციიდან „და წვიმა ყველა ნაკვალევს შლის...“, რომელიც 26 მაისს დილით საინფორმაციო-ანალიტიკური სააგენტო „საქინფორმის“ საიტზე www.saqinform.ge გამოქვეყნდა: „ჯონ

ბასს... წუხელ ერთი სიტყვით შექმლო სისხლისღვრის შეჩერება, თუმცა ეს არ გაუკეთებია! უფრო მეტიც – ტრაგედიაზე ორი საათით ადრე მოიწონა ხელისუფლების თვითნებობა, როცა სატელევიზიო განცხადებაში დემონსტრანტები მონათლა რადიკალებად, „რომლებიც ცდილობენ, გამოიწვიონ დაძაბულობა და კონფრონტაცია“, ანუ – დესტრუქციულ, საზოგადოებისათვის საშიშ და გასანეიტრალებელ ელემენტებად!

ამგვარად აშშ-მ 2011 წლის მაისში მორიგ ჯერზე უგანა პრეზიდენტ სააკაშვილს (როგორც 2008 წლის აგვისტოში, როცა არ გადაათქმევინა, დაეწყო საომარი მოქმედებები), რადგან ის თავისი უზომო ამბიციებითა და რუსეთთან მტრობით ამერიკისთვის მიუღებელი ხდება. მის გამო

საქართველოს ვერ იღებენ ნატოში, რადგანაც საქართველოს წევრობის შემთხვევაში სააკაშვილი ალიანსისგან მოითხოვს ტერიტორიული მთლიანობის აღდგენას დახმარებას, დაკარგული ტერიტორიების დაბრუნებას რუსეთთან ომის გზით. ამიტომ ვაშინგტონმა სასწრაფოდ უნდა მოახდინოს მიზანდისკრედიტაცია, რათა საქართველოში რიგგარეშე არჩევნები ჩატარდეს. ამისათვის სააკაშვილი ჯერ პრაქტიკულად სომხად გამოაცხადეს (ტელეკომპანია „იმედი“, 2011 წლის 19 მაისი, „ქრონიკა“ 20:00 სთ.), წუხელ კი, საქართველოს დამოუკიდებლობის დღეს, აიძულეს, დაეღვარა საკუთარი ხალხის სისხლი, რის გამოც „სისხლიან დიქტატორად“ გამოაცხადეს.

პუბლიკაციის ავტორის ვერსიის კომენტარის გარეშე გვინდა, მოვახდინოთ იმის კონსტატაცია,

რომ დღეს თავის ვირტუალურ სამყაროში მყოფი სააკაშვილის ჩამოგდება პრეზიდენტის პოსტიდან და მისი, ვთქვათ, შოთა რუსთაველის სახელობის აკადემიური თეატრის მთავარ რეჟისორად დანიშვნა, პროგრამა-მაქსიმუმი აღმოჩნდა: აშშ-ის უახლოესი მიზანი კი, რომელმაც სპეცრაზმის მიერ მომიტინგეთა სადამსჯელო ოპერაციის ჩატარების პროვოცირება მოახდინა, სავარაუდოდ, ვაჭრობის საგნის შექმნა იყო, რომელიც შეიძლებოდა გაცევადათ საქართველოს ხმაში რუსეთის მსოფლიო სავაჭრო ორგანიზაციაში მისაღებად! აშშ არ ითხოვს სააკაშვილის პასუხისგებაში მიცემას (ჯერჯერობით არ ითხოვს) და არც რიგგარეშე საპრეზიდენტო არჩევნებს (როგორც ეს 2007 წლის 7 ნოემბრის შემდეგ მოხდა) იმის სანაცვლოდ, რომ საქართველო „მ-ტ-მ-ო“-ში რუსეთს მიღებას დათანხმდეს (როგორც ცნობილია, 2011 წლის 26 მაისამდე პრეზიდენტი სააკაშვილი საქართველოს „ხმაში“ რუსეთისთვის არარეალურ ფასს – რუსეთის ჯარების გაყვანას, ან, როგორც მინიმუმ, რუსეთის საზღვრებზე აფხაზეთსა და სამხრეთ ოსეთთან საკონტროლო-გამშვებ პუნქტებს ითხოვდა).

ბატონო ბას, განა არ გვესმის, რომ რუსეთის ფედერაციის გაწვევება „მ-ტ-მ-ო“-ში აშშ-ს უფრო ადვილად, ვიდრე რუსეთს?! განა ამერიკა არ არის დანტერესებული რუსეთის ეკონომიკის მსოფლიო ეკონომიკურ პროცესებში სრულად ინტეგრირებით, რათა ისეთი ბერკეტის დახმარებით, როგორცაა „მ-ტ-მ-ო“, მასზე გაავლენა მოახდინოს და სრულად გაიზიაროს ყველა „ლხინი“, უფრო ხშირად კი სავაჭრო პარტნიორობის „ჭირი“ გლობალური ეკონომიკური კრიზისების სახით, რომლებიც, ვაშინგტონის თვალსაზრისით, საკმარისად ვერ შეეხო რუსეთს?! ასეთ შემთხვევაში, მაშ ვის ინსტრუქციებს ასრულებდა ქალბატონი ბურჯანაძე 21-26 მაისს: რუსეთის თუ აშშ-ის, ბატონო ელჩო?!

და კიდევ, იცით, რას ამბობს უბრალო ხალხი საქართველოში – ქუჩებში, საზოგადოებრივ ტრანსპორტში, სადამოლობით ეზოებში შეკრებილი? „ამერიკა საქართველოს უარეს მომავალს უმზადებს, რადგან მიხეილ სააკაშვილის ყველა მემკვიდრე, რომლებიც დღეს ამერიკულ „ქასთინგს“ გადის, მასზე ბევრად უარესია...“

ბატონო ბას, ზემოთქმულიდან გამომდინარე, ნუ დაივიწყებთ „ბასის“ როლს ქართულ მრავალხმიანობაში, აფრინეთ ნოტა ამის შესახებ ვაშინგტონში და შეეცადეთ, მეტად „ადარ აილოთ ყალბი ნოტი“... გილოცავთ დაქორწინებას და გულწრფელად გისურვებთ, რომ ქორწინებაში იმაზე მეტად გწყალობდეთ იღბალი, ვიდრე საქართველოში მუშაობაში!

საინფორმაციო-ანალიტიკური სააგენტო „საქინფორმის“ მთავარი რედაქტორი არნო ხიღირბაშიძე

4 სარგანი ქრემლიოვი ბერიკა – XX საუკუნის საუკეთესო მენეჯერი

თარგმანი როლანდ ჯალაღანიანი ბური ოტობაია 11

მურტემურე

7 რომორკ მოვიპოთ არჩევნებში

3 კონსერვანსია: ჩიქაზი ხალხის ე. ნ. ბენოსილის აღიარება და მისი უღებანი საქართველოსთვის

„უინი“ ხალხთა მებობრობის სიმბოლო!

საქართველო (კოლხეთი) – კასოზრიობის სივილიზაციის აკანონი

საქართველო (კოლხეთი) ჩვენი სამყაროს უპირველესი და უდიდესი ქვეყანაა. იბერიად იწყება კოლხეთით, კოლხეთშია ქართული და მსოფლიო ცივილიზაციის სათავე პროფ. ლეონ სანიძემ დასაწყისი № 122, 123

შოთა ხვედელიძემ იბერიული (მებრული) ტაბულა გაშიფრა

1975 წელს ჟურნალში „Техника молодежи“ (№6) გამოქვეყნდა გაუშიფრავი იბერიული ტაბულა, რომელიც მადრიდის გამოგზავნა მეცნიერებათა დოქტორმა მანუელ დე დრანევიმ. სამი თვის შემდეგ თბილისელმა ინჟინერმა შოთა ხვედელიძემ ტექსტი გაშიფრა, რომელიც მთლიანად გამოაქვეყნა აღნიშნულმა ჟურნალმა.

1875 წლის II დეკემბერს თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მაშინდელმა რექტორმა დავით ჩიკიშვილმა ლინგვისტებისა და ისტორიკოსების დიდი თაობის მოიწვია, რომელმაც მოისმინა შოთა ხვედელიძის ინფორმაცია. აკადემიკოსმა არნოლდ ჩიქობავამ ტექსტის წაკითხვა ნათვალა აბსოლუტურად სწორად.

ჩვენს მიერ ზემოთ ნახსენები აკადემიკოსი ა. ბელოპლედევსკი წერდა: „თუ დადასტურდა (ჩანს დასტურდება) შ. ხვედელიძის პირობა, მაშინ რამდენიმე საუკუნით, 3479 წლით გადაიწვეს ქართული დამწერლობის საწყისი ისტორია, და ტექსტის დეტალურად გაცნობის შემდეგ ახდება დასკვნა: „მიმანია გაშიფრა, ტექსტის წაკითხვა, სწორადაა მომხდარი“.

ასეთივე შეხედულება ჰქონდათ ისტორიკოს ილია ბარაკოვს და იულიან ზიცარს. შ. ხვედელიძემ მის მიერ გაშიფრული ტექსტები ააღაპარა: დაახლოებით ძველი წელთაღრიცხვის XV საუკუნეში, საქართველოში მოხდა ძლიერი მიწისძვრა, რომელიც იწინასწარმეტყველა

ქართველ ტომთა ბელადმა რომ და მოუწოდა ხალხს დაეტოვებინა საქართველო. ქვეყანა დატოვა 400 ათასზე მეტმა ადამიანმა. ისინი დასახლდნენ შემდგომში ბასკეთად წოდებულ ტერიტორიაზე, კართაგენსა და კორსიკაში, პირენეის მთების კალთებზე და ბასკეთის ყურის ნაპირზე.

წრდილოელმა ნაციონალ-შოვინისტებმა ყველაფერი გააკეთეს, რომ შოთა ხვედელიძის მიერ გაშიფრულ ტექსტზე მუშაობა უშედეგოდ დამთავრებულიყო და ამით ეს მსოფლიო ისტორიული მნიშვნელობის დოკუმენტი ჩააგდეს.

სამწუხაროდ, მტკიცე ჯანმრთელობის მქონე შ. ხვედელიძე მალე გარდაიცვალა და ამ საქმით შემდგომში საქართველოში არავინ დაინტერესებულა.

შანჩები (ბუანჩები) – მებრული ტომები

ფინიკიელთა ატლანტიდურ მითებში (ფინიკიელის მიხედვით ატლანტიდიდან მოსულ ერთად პირველი კაცის სახელი არის „აიონი“, რაც აშკარად ჰგავს „აიას“ (კოლხეთს). აიას („აიონის“) შვილს ჰქვია „ფურ“, რაც ატლანტიდურ-ფინიკურ ენაზე ნიშნავს „ცეცხლს“. კოლხურად ეს სიტყვა ნიშნავს „ცეცხლს“; „ფურე“ კოლხურად (მეგრულად) ნიშნავს „მზურგალს“ (აქედან ქართული „ფურნე“). ატლანტთა ენაზე „ფურ“ არის ცეცხლის აღმომჩენი – ცეცხლის აღმონენა ატლანტებს მიეწერება.

კოლხურში არის აგრეთვე „ფურ-კი“ – „კამლი“. როგორც აღინიშნა, ატლანტი პრომოტეს ძმის, პრომოტე კი აიუტის ნათესავი.

მაიას კალენდარში ერთ-ერთ თვეს „მოლი“ ჰქვია. ეს ხომ არ არის ის „მოლი“, რომელიც გვხვდება „არგონავტიკაში“ და ეს ის „მოლი“ ხომ არ არის, რომლითაც მედეა ავადმყოფებს მკურნალობდა? – ეს წარდგინებული ქართული (კოლხური) სიტყვაა.

„მოლი“ ფინიკიურად ზღვაში ნავსადგურის შესასვლელთან აგებულ გრძელ ტალღადაცვეულ კედელს ნიშნავს.

ატლანტიდურ მითებში ლაპარაკია ორ ადამიანზე, რომლებიც გადაურჩნენ წარდენას: „ტატა“ და „ნენა“. ესენი უძველესი მეგრული სიტყვებია. „ნენას“ დღესაც დედას უწოდებენ სამეგრელოში („ნენა“, „ნანა“), ხოლო „ტატა“ („ტატალი“) სამეგრელოში აშუამადაც ჰქვია „ლაბაზს“, „საუცხოოს“, „მშენიერს“. მითების თანახმად დღევანდელი სწორედ „ლაბაზებს“, „საუცხოებს“, „მშენიერებს“ – არჩევდნენ წარდენის შემდეგ კაცთა მოდგმის გასაგრძელებლად.

მეცნიერთა ერთი ნაწილი თვლის, რომ ატლანტიდიდან მოდის ფინიკიური ალფაბეტი და მაიას ტომის ანბანი („კოლხუას ანბანი“). თუ ეს ასეა, მაშინ ფინიკიელების პირველი ანბანი შექმნა „თაუთ“-მა.

„თაითს“ ეგვიპტელები მთავრის ღმერთს „თოთს“ უწოდებდნენ. კოლხურში „თოუთი“ – „თიუთა“, „თუთა“, „მთავრის ღვთაებას“ („დამწერლობის ღმერთი“); ძველ კოლხეთში ეს ნიშნავს „მთავრს“, „თევს“, კვირის პირველ დღეს – „თუთა-ა-შხა“-ს (ორშაბათი)... მთავრის ეგვიპტური სახელი ეტყობა მეგრელებმა საკუთრებდა გაიხადეს.

ეს იქიდანაც ჩანს, რომ კვირულის შვიდ დღეთა სახელები მეგრულად მთავრის სახელით იწყება „თუთაშდლა“ – მთავრის დღე გაიხსნოთ ჭაბუა ამირეჯიბის „დათა თუთაშხა“ – მთავრის პერსონაჟის გვარის ფუძე და ძირი „თუთაშხა“. ეს წარდგინებული სიტყვაა.

ფინიკიელებს და ეგვიპტელებს მიანდათ, რომ მათი დამწერლობა მესამე ფუძე-ვაროდან მოდის. ამ მესამე „ფუძე-ვაროდ“ მეცნიერთა ნაწილი ატლანტიდურ ანბანს მიიჩნევს. ატლანტიდაზე დამწერლობის არსებობას ატლანტიდური ალფაბეტების („ტიმოს“-ი და „კრიტა“). კოლხუას ხალხმა მაიას ტომს ჩაუტანა ანბანი და კულტურის სხვა მონაპოვრები.

„აშ“ ფინიკიურად დედას ნიშნავს („აშ“

მეგრულად არის „ეს“), ფინიკიური „ზობო“ არის პაპა, „ზენ-ბენი“ – შვილისშვილი, „რაფა“ კი, ზოგადად, მკურნალს ეწოდება.

ფინიკია მდებარეობდა მცირე აზიის დასავლეთით, ზღვის სანაპიროზე. ფინიკიელები თავიანთ თავს „ანაის შვილებს“ ეძახდნენ. ქვეყნის მთავარი ქალაქები იყო ტირი და სიდონი. ცნობილია ისიც, რომ ფინიკიელები განთქმული ზღვაოსნები იყვნენ.

ჰეროდოტეს მტკიცებით ფინიკიელები გაემგზავრნენ წითელი ზღვით, შემოუარეს „შავ კონტინენტს“ (აფრიკას), გაცურეს პერკულესის სვეტებამდე (პიბრალტარამდე) და შემდეგ ხმელთაშუა ზღვით კართაგენში ჩავიდნენ. ფინიკიელი მეზღვაურები თავიანთი პატარა იალქნიანი და ნიხიანი ხომალდებით ეგროპასაც უვლიდნენ და შედიოდნენ ბალტიის ზღვაში, მის ნაპირებზე ვაჭრობდნენ უცხოელებთან, განსაკუთრებით დაკებდნენ „ელექტრონს“, ასე ეძახდნენ მამინ ქარვას, რომელიც სამკურნალო თვისებების მქონე ძვირფასეულობად ითვლებოდა. დასავლეთში პერაკლეს (პიბრალტარის) სვეტებს იქით მდებარეობდა ბენიერი, ანუ ბენიერების კუნძულები, რომლებშიც სიკვდილის შემდეგ ნათელმოსილი გმირების ანდრელები სახლდებოდნენ, სადაც უშფოთველად ცხოვრობდნენ და ტკებოდნენ მარადიული ბენიერებით. ამ კუნძულების მიწა-წყალს „ელისის კვლები“ ეწოდებოდა. ამას იხსენებს პომპროსი თავის „ოდისეაში“, ასევე ჰესიოდე, პინდარი და სხვები. ამ კუნძულებს ახსენებდნენ უძველესი არაბებიც ზღაპრებში და ლეგენდებში და მათ „სამარადისოს“, „ბენიერს“ უწოდებდნენ (ჯეხალ ელ-ხალიდადი), შემდეგ ამ კუნძულებს კარიბის კუნძულები ეწოდა.

კლიმენტი შელია, აკადემიკოსი, მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწე (გაგრძელება შემდეგ ნომერში)

ალექსანდრე ანკვაბი: „არჩივნები აფხაზეთში რჩეუბს არ გამოიწვევს“

დასახელების ვადა 17 ივლისს იწერება. კითხვაზე – რა გავლენა ექნება მომავალ არჩევნებს თბილისთან ურთიერთობაზე, ანკვაბმა განაცხადა, რომ „არ აქვს მნიშვნელობა, ვინ მოვა ხელისუფლებაში აფხაზეთში, [საქართველოსთან] მშვიდობის შესახებ ხელშეკრულება მთავარი საკითხი იქნება“.

„მშვიდობის შესახებ ხელშეკრულება – ეს ჩვენი მომავალია, – განაცხადა მან, – ჩვენ კეთილმეზობლობაში გვინდა ცხოვრება, არ გვინდა ომი, არავისთან არ გვინდა ურთიერთობების გარკვევა... თუ ასეთივე კეთილი ნება იქნება საქართველოს ხელმძღვანელების მხრიდან, ამგვარ დოკუმენტს შეიძლება მოეწეროს ხელი“.

საქართველოზე საუბრისას ანკვაბმა თბილისში სპეცრაზმის მიერ 26 მაისის საპროტესტო აქციის დარბევა გაიხსენა და განაცხადა, რომ ეს საქართველოს საზოგადოების „ღირსების შელახვა“ იყო.

„ჩვენთან ასეთი რამ არასდროს მომხდარა. და რისთვის გატარდა ეს „გადამწვევები ზომები?“ – აღლუმისთვის, ანუ პროპაგანდისტული მიზნებისთვის. ეს ხელმძღვანელების სტილია. ამას საქართველოს მოქალაქეებთან მიმართებაში არ ვამბობ“, – განაცხადა ანკვაბმა.

ანკვაბის თქმით, გავლის რაიონში „ვითარება უმჯობესდება“ და ხუთ წელიწადში მოხდება რაიონის ინტეგრირება აფხაზურ ეკონომიკაში.

„იქ ბევრი პრობლემაა, თუმცა არც ისეთი დრამატული, როგორც ამის წარმჩენა საქართველოს და რამდენიმე სხვა ქვეყანას სურს“, – განაცხადა მან.

2005 წლის შემდეგ ანკვაბზე, სულ ცოტა, ოთხი თუ ხუთი თავდასხმა განხორციელდა. ბოლო თავდასხმა 2010 წლის სექტემბერში მოხდა.

2005 წლის თებერვალში უცნობმა შეიარაღებულმა პირებმა სოხუმის

მახლობლად ცეცხლი გაუხსნეს ანკვაბის ესკორტს. იმ დროს აფგილობრივი ტელევიზია იტყობინებოდა, რომ მის მანქანას 17 ტყვია მოხვდა. თუმცა ანკვაბი, რომელიც მაშინ პრემიერ-მინისტრი იყო, მისი მოადგილის მანქანაში იჯდა და არ დაშავებულა.

2005 წლის აპრილში ანკვაბი კვლავ უვნებელი გადარჩა, როდესაც სოხუმის მახლობლად მის ესკორტს ისევ გაუხსნეს ცეცხლი. ამჯერად ანკვაბის მიდოლი დაიხტრა.

2007 წლის ივნისში სოხუმსა და გულაუთას შორის მდებარე გზაზე დისტანციური მართვის ნაღმი „ფუგასი“ აფეთქდა. მაშინ სოხუმში აცხადებდნენ, რომ ნაღმის სამიზნეს, რომელიც იმ ტრასაზე იყო დამონტაჟებული, სადაც ანკვაბის კორტეჟი რეგულარულად მოძრაობდა, სწორედ ანკვაბი წარმოადგენდა. მაშინ იტყობინებოდნენ, რომ ნაღმი შემთხვევით აფეთქდა, რის გამოც საგარეო ტერორისტული აქტი არ შედგა.

2007 წლის ივლისში ანკვაბის მანქანას, რომელიც იმავე მარშრუტით გულაუთასა და სოხუმს შორის გზაზე გადაადგილდებოდა, ყუმბარმტვირთვიდან ესროლეს, რის შედეგადაც ანკვაბმა მცირე დაზიანება მიიღო.

2010 წლის სექტემბერში ანკვაბი ხელისა და ფეხის არეში დაიჭრა მას შემდეგ, რაც ყუმბარმტვირთვიდან გასროლილი ჭურვი მისი კუთვნილი ორსართულიანი სახლის სახურავს მოხვდა.

არცერთი ეს შემთხვევა ბოლომდე გამოძიებული არ ყოფილა და არც არავინ დაუკავებიათ.

„New Times“-თან ინტერვიუში ანკვაბმა განაცხადა, რომ გამოძიება კვლავ მიმდინარეობს და რომ ამ თავდასხმების უკან „შიდა“ აფხაზური ძალები დგანან, თუმცა დეტალებზე საუბრისგან მან თავი შეიკავა.

ბერმანიაში მცხოვრებმა ქართველმა შალვა ნიკლაურმა ფიფილოა გამოაცხადა

ახალი პოლიტიკური ძალა „თეთრი მოძრაობის“ (თეთრები) წევრმა, საქართველოსა და გერმანიის მოქალაქე შალვა ნიკლაურმა 21 მაისს ბათუმსა და 26 მაისს თბილისში მშვიდობიან მომიტინგეთა დარბევებსა და დაჯერების პროტესტის ნიშნად გერმანიაში შიმშილობა გამოაცხადა.

„მე ეროვნული მოძრაობის სათავეებთან მდგომი პირთა ვარ, ვამაყობ იმით, რომ მერაბ კოსტავასა და ზვიად გამსახურდიასთან ერთად მთავარი საბჭოს წევრი ვიყავი, მიიმე პურილები გავიარეთ და მივედით თავისუფალ და დამოუკიდებელ საქართველომდე. ვერც კი წარმოვიდგენდი, რომ დამოუკიდებელ საქართველოში ხელისუფლება ასეთი სიძულვილით იქნებოდა საკუთარი ხალხის მიმართ განწყობილი. შემძრა თეთრების მიერ მომზადებულმა ანალიტიკურმა დოკუმენტმა „საქართველოს მოსახლეობის გენოციდი“, „მიხილების მუხეუმში“ მოცემულმა ხელისუფალთა სასახლეებმა. მაგრამ ის, რაც 26 მაისს მოხდა, ჩემს ყველაწარმოადგენს აჭარბებს. ყველაფერი ამის შემდგომ, რომ საქართველოს მოსახლეობას გენოციდს უწყობენ, ხელისუფალნი განცხრომით ცხოვრობენ, სისასტიკეს იჩენენ საკუთარი ხალხის მიმართ, ქართველობას არბევენ საქართველოს დამოუკიდებლობის დღეს, იჭერენ თავისუფლად მთავროვნე ადამიანებს, იჭერენ ჩემს მეგობარ სოსო ჯაჭველიანს... მე უფლება არ მაქვს, მშვიდად და წყნარად ვიყო. სწორედ ამიტომ ვიწყებ შიმშილობას, რადგან მხარდაჭერის ყველა სხვა ფორმას აზრი დაკარგული აქვს“, – ასეთი სიტყვებით მიმართა ბატონმა შალვამ თავის მეგობრებს გერმანიაში და „თეთრი მოძრაობის“ დამფუძნებლებს.

თავისი გადაწყვეტილების შესახებ ბატონმა შალვა ნიკლაურმა აცნობა ფრანკფურტში ადამიანის უფლებების დაცვის საერთაშორისო ორგანიზაციის თავმჯდომარეს, ბატონ კარლ პაფენს და ქალბატონ ვანდა ფონ ზიგლერს, აგრეთვე, წითელი ჯვრის საერთაშორისო ორგანიზაციას.

შალვა ნიკლაური აკაიო წერეთლის სახელობის მე-19 საშუალო სკოლის (ოსეთში) კურსდამთავრებულია, არის ადამიანის უფლებათა დაცვის საერთაშორისო ორგანიზაციის გერმანული სექციის წევრი, ეროვნული მოძრაობის ვეტერანი, ახალი პოლიტიკური ძალა „თეთრი მოძრაობის“ წევრი და ქართულ-ოსური მისიის დამფუძნებელი.

კონფერენცია: ჩეჩენი ხალხის ე. ნ. ბენოსილის აღიარება და მისი შვილები საქართველოსთვის

2011 წლის 15 ივნისს, სასტუმრო „BETSY'S HOTEL“-ის საკონფერენციო დარბაზში სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენცია გაიმართა თემაზე: „ჩეჩენი ხალხის ე. ნ. ბენოსილის აღიარება და მისი შვილები საქართველოსთვის“.

კონფერენციის ორგანიზატორები არიან არასამთავრობო ორგანიზაცია „ისტორიული მემკვიდრეობა“ და ევროპის ინსტიტუტი. საინფორმაციო მხარდაჭერას ასრულებდნენ გაზეთები: „საქართველო და მსოფლიო“, „ილორი“, „ჟურნალი „ისტორიული მემკვიდრეობა“, საინფორმაციო-ანალიტიკური სააგენტო „საქინფორმი“.

როგორც საქინფორმიდან საუბარსა და საკუთარ მოხსენებაში „ისტორიული მემკვიდრეობის“ ხელმძღვანელი ტარიელ გავინიძე აცხადებს, „სხვადასხვა საერთაშორისო ანალიტიკური ორგანიზაცია საქართველოს პარლამენტის მიერ ჩეჩენთა ე. ნ. ბენოსილის აღიარების ფაქტს რუსეთის მიმართ აგრესიულ ნაბიჯად ახსენებს. ჩეჩენთა გენოციდის თემა 90-იანი წლებიდან წამოიწია. სხვადასხვა ინტენსივობით გააქტიურდნენ მას მისი ავტორები, ხან მიზნდებოდა და როდესაც საქართველოს ხელისუფლებამ საგარეო პოლიტიკის ძირითად მიმართულებად რუსეთთან კონფრონტაციის პოლიტიკა აირჩია, აქტიურად დაიწყო ამ თემის გამოყენება და მუხრანა. რუსეთთან კონფრონტაციის პოლიტიკამ რა შედეგებამდე მიგვიყვანა, ვნახეთ - ამის უკანასკნელი თვალსაჩინო მაგალიტი 2008 წლის აგვისტოს მოვლენები და საქართველოს ტერიტორიების 20%-ის დაკარგვაა. ნაცვლად იმისა, რომ ამ ყველაფრიდან დასკვნები გამოეყენებინა, ხელისუფლება ჯიუტად აგრესიულად ადგებულ კურსს, ამჯერად უკვე ჩეჩენთა ე. ნ. ბენოსილის აღიარებით. პირადად მე მიმაჩნია, რომ ამ ქვეყნებში გამოყენებული შედეგი არ იქნება განსხვავებული იმ შედეგებისგან, რომლებიც რუსეთთან კონფრონტაციით აქამდე მივიღეთ“ - განაცხადა გავინიძემ.

წარმომადგენლების რიგი დადგებოდა იმავე მოთხოვნებით და ასევე მოხდა - იმავეს ითხოვენ სომეხთა, ჯორჯიებისა და მუსლიმანი მესხების წარმომადგენლები. საქართველოს ხელისუფლების აღნიშნული გადაწყვეტილება სოჭში დაგეგმილი ოლიმპიადის წინააღმდეგაა მიმართული და ის სუფთა პოლიტიკური გადაწყვეტილებაა. ჩეჩენებთან დაკავშირებით მესიჯი უცხოეთიდან მოდის და ამის უკან სერიოზული ძალები დგანან. საქართველომ ამ გადაწყვეტილების მიღებით წააგო, სხვებმა კი მოიგეს“.

აიპ „ისტორიული მემკვიდრეობის“ საზოგადოებრივი საბჭოს თავმჯდომარე, ჟურნალი „ისტორიული მემკვიდრეობის“ მთავარი რედაქტორი თამარ შიშინაძე: „ეს აღიარება იყო საქართველოს ხელისუფლების უზარმაზარი შეცდომა, მან ამ ნაბიჯით ბევრი რამ დაკარგა. უშუალოდ, რომ ეს იყო ნაბიჯი რუსეთის წინააღმდეგ“.

ქსპერტ-პოლიტოლოგი ნანა დევიდიაძე: „ეს გადაწყვეტილება მცირერიცხოვანი ჯგუფის წრეში მომწიფდა, რაც დაუშვებელია. გარდა ამისა, ხელისუფლებამ, რომელიც საკუთარი ხალხის გენოციდზე არ დაახამხამებს თვალს, სხვისზე როგორ უნდა ისაუბროს...“

გაზეთ „ილორი“-ს რედაქტორი როლანდ ჯალაღანიძე: „ვიდრე საქართველოს რუსეთთან კარგი ურთიერთობები აკავშირებდა, მას მყარი პოზიციები შექმნდა კავკასიაზე და ამაზე რუსეთიც უნდა დაფიქრდეს რაც შეეხება ჩეჩენებს, ყველაფერი ისტორიაში გარკვეულია, კარგად იცის, რომ არანაირი მტკიცებულებები გენოციდთან დაკავშირებით არ არსებობს. ეს არ იყო გენოციდი, ეს იყო დეპორტაცია“.

ჟურნალი „ისტორიული მემკვიდრეობის“ პასუხისმგებელი რედაქტორი დარეჯან ანდრიაშვილი: „ჩრდილოკავკასიელებთან ურთიერთობების გაუმჯობესებაზე ფიქრი აუცილებელი იყო, თუმცა არა რუსეთის გაღიზიანების ხარჯზე. საქართველომ ეს საკითხი ძალიან მარტივად გადაჭრა, რითაც ქვეყანა ახალი რისკების წინაშე დააყენა. წარმოუდგენელია, რამდენად ავად შეიძლება მოუტრიალდეს ეს ვრს“.

საინფორმაციო-ანალიტიკური სააგენტო „საქინფორმი“-ს კორესპონდენტი ბაია ამაშუაშვილი: „განაღებულა ბრძოლა კავკასიისთვის, აშშ იბრძვის გაგვიანების მოსაპოვებლად კავკასიაში და ეს საკითხი სწორედ ამ კონტექსტში უნდა განვიხილოთ, ისევე, როგორც სსრ კავშირის დაშლის შემდეგ წამოჭრილი მრავალი პრობლემა. ეს რუსეთის ჯიბრზე კეთდება, თორემ საქართველო მსოფლიო არენაზე დიდი მოთამაშე არ არის და მის მიერ აღიარება-არაღიარება არავითარ განსაკუთრებულ როლს არ თამაშობს. რას მოიგებს საქართველო, თუ რუსეთის ფედერაცია დაიშლება? ის მუსლიმანურ გარემოებებში მოექცევა და წარსულში - იმ სასტარტო პოზიციაზე დაბრუნდება, რომელშიც მეფე ერეკლე მეორემ დროს იმყოფებოდა. ასეთი მაგნიტობითაა დაკავებული ე. ნ. საქართველოს მოქმედი ხელისუფლება, ამიტომ საინფორმაციო-ანალიტიკური სააგენტო „საქინფორმი“-ს სურვილია, რომ დაეხმაროს კონფერენციის ჩატარების იდეას, რადგან საქართველოში ოპიზიციისგან განსხვავებული ობიექტური აზრი ამ საკითხზე დღემდე არავის გამოუთქვამს“.

პუბლიცისტი ირაკლი შიშინაძე: „ეუერთდები ჩემ წინ გამომსვლელთა იმ მოსაზრებაში, რომ ეს ნაბიჯი საქართველოს რუსეთთან კონფრონტაციის მეტს არაფერს მოუტანს. ჩრდილოკავკასიელი ხალხი წარმოადგენს გარკვეულ ბუფერს, რაც მას პროპაგანდული ქვეყნებისგან განასხვავებს და მისი რუსეთისგან გამოყოფა ჩეჩენების აღიარებით და სხვა დაუფიქრებელი ნაბიჯებით ჩვენთვის დადებით შედეგებს არ მოიტანს“.

დ. თბილისში 2011 წლის 15 ივნისს ე. ნ. ბენოსილის აღიარების შესახებ გამართული სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენციის მონაწილეთა ერთობლივი განცხადება

აშკარაა, რომ საქართველოს უმადლესი ხელისუფლების მიერ ინიცირებული ჩეჩენული წარმოშობის ხალხთა ე. ნ. ბენოსილის თემის განხილვა სახელმწიფო სტრუქტურების დონეზე და ამ ე. ნ. ბენოსილის ოფიციალური და სახეიმო აღიარება პარლამენტის მიერ განპირობებულია საქართველოსა და რუსეთს შორის ამჟამად არსებული ურთულესი სიტუაციით. საქართველოს ხელისუფლებამ რუსეთს გამოუცხადა ერთგვარი „ცივი ომი“, უკვე დიდი ხანია, ხელისუფლების წარმომადგენლები რუსეთის მუდმივ ოპონენტებად იქცნენ, რაც ხშირ შემთხვევაში ელემენტარული დიპლომატიური ეთიკის ფარგლებსაც კი სცილდება.

დღევანდელი კონფერენციის მიზანი იყო მხოლოდ ერთი - იმის დადგენა, თუ რამდენად შეიძლება, საქართველოს პარლამენტის მიერ ჩეჩენთა ე. ნ. ბენოსილის აღიარება საქართველოს მიერ საქართველოს, როგორც საერთაშორისო სამართლის სუბიექტის, ანუ დამოუკიდებელი სახელმწიფოს ინტერესების შესაბამისი. ჩვენ გაითვალისწინეთ საკითხის ამგვარი დასმისათვის შესაძლო კრიტიკა ჩვენი მისამართით, მაგნათ შეიძლება უარყოფითი ჩეჩენული ხალხების საკითხის განხილვის ანტირუსული სარწმუნო და განაცხადონ, რომ ე. ნ. ბენოსილის აღიარება ტერორისტების დადგენისა და ისტორიული სამართლიანობის აღდგენისათვის გაკეთდა, რაც თავისთავად უნდა მოვიზოროთ საქართველოს ინტერესების შესაბამისად. მაგრამ ირკვევა, რომ საქართველოში საკითხი არ იქნა სიღრმისეულად განხილული, ხოლო ხელისუფლების მიერ მოწვეულ ქართველ მეცნიერთა ჯგუფი, რომლის დასკვნების საფუძველზეც პარლამენტმა ფორმალურად აღიარა ე. ნ. ბენოსიდი, არ განიხილა იმის კომპლექსი, ამა თუ იმ მოვლენას მისცეს ისეთი პრობლემური კვალიფიკაცია, როგორც გენოციდი.

რუსეთის იმპერიის მიერ ჩრდილოეთ კავკასიის, მათ შორის, ყაბარდოს შემოერთება დრამატული, მაგრამ ამასთან მსოფლიო ისტორიისთვის ჩვეულებრივი მოვლენაა. რუსეთის მიერ კავკასიის მთიანეთის დაპყრობა და ათვისება ოსმალეთის იმპერიის გააფთრებულ წინააღმდეგობას წააწყდა, ოსმალეთი კი რუსეთთან ამ გეოპოლიტიკურ ჭიდილში, როგორც ცნობილია, რელიგიურ ფაქტორს აქტიურად იყენებდა. ჩეჩენული ხალხების ზერელე-ფორმალური, მაგრამ მძინე ისლამიზაცია საქმარისი იყო იმისათვის, რომ ისინი რუსეთს აქტიურად დაპირისპირებოდნენ - ოსმალური იმპერიის წაქეზებით. რუსეთის იმპერიას ყაბარდო-ჩეჩენთა მიმართ იმავე მტკიანი ფეროპელ კოლონიზატორებს ეკვლია დანარჩენ კონტინენტზე დასავლეთის კოლონიზატორული პოლიტიკის პირობებში მსოფლიოში სისხლის ზღვა დაღვა, მრავალი ცივილიზაცია და კულტურა გადაშენდა, აღარ არსებობს ბევრი ეთნოსი და ენა, რომელიც უწინ არსებობდა. მაგრამ მხელი წარმოსადგენია, რომ თანამედროვე სახელმწიფოებმა დაიწყეს მსოფლიო ისტორიის ცალკე აღებულ ვრცელი ეთნოლოგიის კვლი-ოვითრება გენოციდად. გამოდის, რომ მთელი მსოფლიო ისტორია გენოციდის უამრავი ფაქტისგან შედგება, რაც თავად ამ ტერმინის გაუფასურებასა და ნივთიერებას ახდენს, არღვევს მის განსაკუთრებულობას, სიმძიმეს უკარგავს მას.

რაც შეეხება ე. ნ. ჩეჩენთა გენოციდის აღიარების ჩეჩენულ-ბაშენებლობას საქართველოსათვის. ჩვენი აზრით, პარლამენტის მიერ მიღებული გადაწყვეტილება ქართულ სახელმწიფოს აყენებს რამდენიმე სერიოზული პრობლემის წინაშე, რომლებიც თავს იჩენს როგორც ახლო,

ისე შორეულ პერსპექტივაში. პირველი, საქართველო ერთადერთი ქვეყანაა, რომელმაც გამოიხილა „ორიგინალი“ და აღიარა ე. ნ. ბენოსილი გენოციდი. მოსალოდნელი არ არის, რომ რომელიმე სხვა სახელმწიფო საქართველოს მხარს აუბამს. ამრიგად, გადაიღვა კიდევ ერთი ნაბიჯი საქართველოს მარგინალიზაციისკენ საერთაშორისო არენაზე.

მეორე, რუსეთის ფედერაციაში ჩრდილოკავკასიელი ხალხებს, მათ შორის, ჩეჩენებს, ყაბარდოელებს, ადიღელებს - აქვთ საკუთარი ავტონომიური რესპუბლიკები, რომლებიც მოსკოვის დირექციებზე არიან დამოკიდებული. ამ რესპუბლიკებს არავითარი ინტერესი არ გააჩნიათ, აუშხედრდნენ რუსებს ისტორიულ საკითხებთან დაკავშირებით. თურქეთის და არაბული ქვეყნებისგან განსხვავებით, რუსეთის ფედერაციაში მცხოვრებ ჩრდილოკავკასიელებს აქვთ თავიანთი ავტონომიები, სკოლებში მშობლიურ ენებზე განათლების მიღების საშუალება, უმადლესი სასწავლებლები, ეროვნული კულტურის კერები მოსწონს საქართველოს ხელისუფლებას თუ არა, ეს ხალხები ლოიალურად არიან განწყობილი რუსეთის მიმართ და არ ამქდავენებენ ტენდენციას, აჰყენენ საქართველოს ხელისუფლებას, რაც ისევე და ისევე ამ უკანასკნელს აგდებს უხერხულ მდგომარეობაში და ამით საქართველოს ინტერესები ზარალდება. საქართველო გარდა ეროვნულად კომიკურ ვითარებაში, როდესაც იგი ცდილობს ჩრდილოკავკასიელი ხალხებს მოახვიოს თავისი შეხედულებები მათ საკუთარ ისტორიასთან დაკავშირებით. მაგრამ საფრთხე მხოლოდ ამაში არ მდგომარეობს. სახსებით შესაძლებელია, რომ „გენოციდის აღიარებაში“ საქართველოს მიმართ აღნიშნული ხალხები უფრო ნეგატიურად განაწილდნენ, რადგან მათ შეუძლიათ, გვიკო შეიტანონ ქართული მხარის გულწრფელობაში და იგი მათსა და რუსეთს შორის ეროვნებათაშორის უშუალოდ ჩამოგდებას და პროვოკაციის მცდელობაში გადაიზარდოს. თბილისში მოწვეული ზოგიერთი უცხოური დიპლომატიის წარმომადგენლის აზრი ვერ გადაფარავს ჩრდილოკავკასიელთა რეალურ განწყობებს. ეს აუცილებლად გასათვალისწინებელი ფაქტორია. საქართველოს შეიძლება ბევრად უფრო აქტიურად „შეასწავნონ“, რომ ჩრდილოკავკასიელთა ძალისმიერი დამორჩილება ხშირ შემთხვევაში ქართველთა ხელით ხორციელდებოდა და აქედან გამომდინარე, საქართველოს ხელისუფლების სხვენეული გადაწყვეტილებით „გენოციდში“ ქართველების დადანაშაულების წინაპირობა შეიქმნა.

მესამე, საქართველოს ხელისუფლება არ ითვალისწინებს, რომ რუსეთის იმპერიის თავის დროზე არანაკლებ რთული ურთიერთობა ჰქონდა აფხაზ კონოსთან, რომლის დიდი ნაწილი აფხაზ და ოსმალეთში გადავიდა. აფხაზების ისტორიის ეს მონაკვეთი კარგად ახსოვთ, მაგრამ მთლიანობაში აფხაზები რუსეთის მიმართ მეტად ლოიალურად არიან განწყობილი და მიმე ისტორია მათ ხელს არ უშლით, ორიენტაცია რუსეთზე ჰქონდათ ადგილზე და არა საქართველოზე. საქართველოს ხელისუფლების ლოიკით, თუკი ე. ნ. ჩეჩენთა გენოციდი იქნა აღიარებული, მაშინ აფხაზთა მუპაჯირობაც „გენოციდად“ უნდა შეფასდეს. საქართველოს ხელისუფლებამ აღიარებს „აფხაზთა გენოციდს“ თუ არ აღიარებს, იგი 1992-1993 წლების ქართულ-აფხაზური და 2008 წლის ქართულ-ოსური ომის შემდეგ ერთობ გროტესკულ ვითარებაშია მოქცეული.

მეოთხე, ჩეჩენთა „გენოციდის“ საკითხი 1990-იანი წლებიდან მსოფლიოს მასშტაბით აშშ-ს შექმნილმა საერთაშორისო სტრუქტურებმა წამოჭრეს, ამ პროცესში ძალიან მალე დაუფარავად ჩაერთნენ აშშ-ის სპეცსამსახურების წარმომადგენლები (მაგალითად, პოლ ჰენზი), გამოიცა ტენდენციური მასალები ე. ნ. ჩეჩენთა გენოციდთან დაკავშირებით, ადიღო-ჩეჩენული დიასპორების წარმომადგენლებს აშშ-ში და ევროკავშირმა გარანტიები გამოუყვეს ხოლო 2010 წლის ნოემბრის ბოლოს

ამერიკული ჯეიმსთაუნის ფონდისა და ილიას უნივერსიტეტის ორგანიზებით თბილისში ჩატარდა კონფერენცია თემაზე: „ისტორიული ერები - ბოროტმოქმედებები გრძელდება. ჩეჩენები და ჩრდილოკავკასიელი ხალხები წარსულსა და მომავალს შორის“. სწორედ ამ კონფერენციაზე მიიღეს მიმართვა საქართველოს მთავრობისა და პარლამენტისადმი. ყოველივე ეს იძლევა საფუძველს ვთქვათ, რომ საქართველოს პარლამენტის მიერ ე. ნ. ჩეჩენთა გენოციდის აღიარება ამ კამპანიის შემადგენელი ნაწილია, არ არის დამოუკიდებელი გადაწყვეტილება და ემსახურება საქართველოსა და რუსეთს შორის ურთიერთობის კიდევ უფრო მეტად დაძაბვას. ამასთან, რა თქმა უნდა, როგორც ეს უკვე ნაწილობრივ აღინიშნა, აშშ თვითონ არ აპირებს წინა პლანზე გამოჩნდეს და რამე „გენოციდი“ აღიაროს ჩრდილოეთ კავკასიაში.

მესუთე ე. ნ. ჩეჩენთა გენოციდის აღიარება უხერხულობას ქმნის მეზობელ სომხეთთანაც, რომლის საგარეო პოლიტიკის ერთ-ერთი შემადგენელი ნაწილია თურქეთში სომეხთა გენოციდის აღიარება. საქართველოში ე. ნ. ჩეჩენთა გენოციდის აღიარების წაქეზება დააყენებს ჩეჩენთა ერთ-ერთი დიასპორის ცალკეულმა წარმომადგენლებმა, რომლებსაც ოფიციალურ სახელმწიფოთაშორის ურთიერთობებში არავითარი სტატუსი არ გააჩნიათ. განსხვავებით ე. ნ. ჩეჩენთა გენოციდისგან, სომხების გენოციდის აღიარების საკითხს აყენებს სომეხთა სახელმწიფოს, - როგორც საერთაშორისო სამართლის სუბიექტის, - ოფიციალური ორგანოები და ეს ზოგიერთი სახელმწიფოს პარლამენტმა აღიარა, საქართველოს კი ეს ნაბიჯი არ გადაუდგამს. ჩვენ არ ვაფასებთ, მართებული იქნება თუ არა სომეხთა გენოციდის აღიარება საქართველოს მიერ, მაგრამ ფაქტია, რომ პრიორიტეტი ცალმხრივად მიენჭება ჩეჩენთა საკითხს. ამ ფონზე „ჩეჩენთა გენოციდის“ აღიარებამ შეიძლება სომხების, ისევე როგორც ვაგეღიანის სომხური დიასპორების გაკვირება, განაწილება და გააქტიურება გამოიწვიოს, რაც ქართულ მხარეზე შესაბამისი ზეწოლის პროვოცირებას მოახდენს.

მეექვსე, ლოგიკის მიხედვით, ჩვენი საკუთარი ისტორიის გადასახედიდან უნდა შევფასოთ გარკვეული ეთნოლოგიური „გენოციდად“. საქართველოში ისტორიული მესხობა არ ჩამოვდარა და ეს ახსოვს მრავალსაუკუნოვანი ეროვნული უბედურება, რომელიც საქართველოს ისტორიაში „ლეკიანობის“ საერთო სახელწოდებით შეიგდა, როდესაც ჩრდილოკავკასიური ტომები რამდენიმე საუკუნის განმავლობაში სისტემატურად არბევდნენ ქართულ სამეფო-სამთავროებს და ამათ ასეულობით ათასი ქართველის გატაცების, დამონების, ხოცვა-ჟლეტის აურაცხელი ფაქტი განაპირობა. ქართველ ხალხს ისიც ახსოვს, რომ ამ მთლიანობაში აფხაზები რუსეთის მიმართ მეტად ლოიალურად არიან განწყობილი და მიმე ისტორია მათ ხელს არ უშლით, ორიენტაცია რუსეთზე ჰქონდათ ადგილზე და არა საქართველოზე. საქართველოს ხელისუფლების ლოიკით, თუკი ე. ნ. ჩეჩენთა გენოციდი იქნა აღიარებული, მაშინ აფხაზთა მუპაჯირობაც „გენოციდად“ უნდა შეფასდეს. საქართველოს ხელისუფლებამ აღიარებს „აფხაზთა გენოციდს“ თუ არ აღიარებს, იგი 1992-1993 წლების ქართულ-აფხაზური და 2008 წლის ქართულ-ოსური ომის შემდეგ ერთობ გროტესკულ ვითარებაშია მოქცეული.

მეოთხე, ჩეჩენთა „გენოციდის“ საკითხი 1990-იანი წლებიდან მსოფლიოს მასშტაბით აშშ-ს შექმნილმა საერთაშორისო სტრუქტურებმა წამოჭრეს, ამ პროცესში ძალიან მალე დაუფარავად ჩაერთნენ აშშ-ის სპეცსამსახურების წარმომადგენლები (მაგალითად, პოლ ჰენზი), გამოიცა ტენდენციური მასალები ე. ნ. ჩეჩენთა გენოციდთან დაკავშირებით, ადიღო-ჩეჩენული დიასპორების წარმომადგენლებს აშშ-ში და ევროკავშირმა გარანტიები გამოუყვეს ხოლო 2010 წლის ნოემბრის ბოლოს

ზეპირსიტივერების მარბალიზები

ხალხურ ზეპირსიტივერებას ფესვები უხსოვარი დროიდან უდგას. ამ ფენომენზე მოკრძალებული წერილის შედგენა ღვაწლ-მოსილი ქალბატონის, ზაირა ფაჩულიას მიერ მოწოდებულია ორმა კავია-ლექსმა მიკარნახა, რომელიც მე-8 საუკუნის მეორე ნახევარს მიეკუთვნება.

ვიდრე მკითხველს მათ წარუდგენდნენ, მინდა ვთქვა, რომ პოეტურ ფოლკლორს, ანუ ხალხურ პოეზიას უდიდესი როლი ერგო და დიდი მასშტაბებით შეისხა ფრთები საქართველოს ყველა კუთხეში.

ხალხური პოეზია შუქს ჰყვანს ისტორიის რომელიმე პერიოდს, იმდროინდელ ენას, პანგს, წარმოდგენებსა და ჩვეულებებს, რაც ერის, ლიტერატურის ორგანული ნაწილი გახდა.

მეკვლევართა ნაწილი მიიჩნევს, რომ ხალხური პოეზია უმთავრესად შექმნილია "მაღალი" კლასის წარმომადგენლების მიერ, რადგან სწორედ მათ გააჩნდათ განათლება. მაგრამ თუ გავითვალისწინებთ, რომ მეფეების, მთავრების შეხვედრებზე იმართებოდა მხარეთა შეჯიბრი გონება-მახვილურ და ენამოსწრებულ თქმაში, უეჭველია, რომ ხალხური პოეზია მოსახლეობის ყველა ფენის ბრძნული ნაზარბუთი კეთილი ნაჟურია, რომელშიც ჩანს მათი სისხარტე და ენამჭკვერლობა.

სხვადასხვა ქვეყანაში გართობისა და ნიჭიერების გამოვლენის სხვადასხვა საშუალებები არსებობდა. მაგალითად, რომში – გლადიატორთა ბრძოლა, საბერძნეთში – სპორტული თამაშები, სხვაგან – ფარიკაობა და ჯირითი. საქართველოში, ძირითადად, მარულა, ჭიდაობა და კაფიაობა იმართებოდა.

ამ მხრივ საინტერესოა პეტრე უმიკაშვილის ღვაწლი. მან მთელი ცხოვრება "ხალხური სულიერი განძის" შეგროვებასა და გამოცემის საპატიო საქმეს მიუძღვნა.

დასაფასებელია ვახტანგ კოტეტიშვილისა და უამრავ სხვათა ღვაწლი ამ მიმართულებით. ჩვენი წინაპარი წერს: "ხალხური პოეზია ჭა არის, რამდენიც არ უნდა იღო წყალი, მაინც არაფერი აკლდება"-ო.

დაიხ! ყველა კუთხეს საკუთარი დიალექტი-სათვის დამახასიათებელი ნიმუში აქვს შექმნილი. ბევრმა მათგანმა წერა-კითხვა არ იცოდა. დღეს კი არსებობს ვიდეო, კინო, რადიო, ხალხური მარბალიზების ჩაწერა და შენახვა გააღვივებულია. ამჯერად შეპირებული ლექსების პირველ ნაწილს შემოგთავაზებთ.

ქართლ-კახეთის მეფე ერეკლე მეორეს პყავდა გონებასხელი მდივანი სოლომონ ლეონიძე. განთქმული ექსპრომტული წარმოსახვით თქმაში. ლეონიძემ თურმე კაფია მიუძღვნა სამეგრელოს წარმომადგენელს, დიდ ნიკო დადიანს.

ბატონი ნიკო საკმაოდ განსწავლული იყო, მეტადრე საქართველოს ისტორიასა და ერის წარსულის საკითხებში. წერდა ამ თემებზე საკუთარ მოსახრებებს.

სოლომონ ლეონიძის მიმართვა დიდი ნიკოსადმი:

შენ რომ ნიკო, შავი კიკო,
შენ რომ მეფემ ავი გიყო,
სიცრუისა, დორას ტიკო,
ვაუკაცად აღარ ვარგისარ,
ლეკურს ტყვილა არ აბზიკო,
ღომის ცეხვა ბეგრად გმართებს,

ზურგით უნდა კიდევ წიკო.
დიდ ნიკოს უმაღლე შეუბრუნებია
საკადრისი პასუხი:

სოლომონ მდივანო, გიბრძანებ,
დადიანის ძე ვარ, ნიკო,
გახსხული, გაღურჯული,
შავი, სმელი, მუხის ჯრიკო,
ქართლის ნაღლეტ-განაცვეთო
შენებრ როგორ გაგიღლიტო,
შენი თავი ხელში მომცა,
ხუთჯერ ჯოხი ზურგზე გდრიკო.

ცხადია, არც თუ იშვიათად ურთიერთ-შეპაექრება ისეთ ახარტში შედიოდა, რომ ზრდილობის ფარგლებს სცილდებოდა და ურთიერთს უხამსი სიტყვებით მიმართავდნენ. პეტრე უმიკაშვილი წერს: "მე გამოვიცხე ჩემის კრებულის გამოცემებიდან ისინი, რომელნიც ანუ იგავით, ანუ ალევორით და ან გამოხატულებით წარმოვიდგენდნენ უმართებლო და უშვერ ლექსისა ანუ მნიშვნელობასა წინააღმდეგა ზნეობისათა და ამით არ იყვნენ ღირსნი სტამბისაცა".

იქნებ ამიტომ ვერ აღმოვაჩინე ხალხური ზეპირსიტივერების ტომებში ქვემოთ მოყვანილი გაშირება, რომელიც გურული მელექსის თამარისა და სამეგრელოს მთავრის წარმომადგენლის ოდელია დადიანს შორის გაიმართა.

თამარის მიმართვა ოდიშელისადმი:

გურიელმა თქვენი მოსვლა,
დიდებითა დააფასა,
და თქვენს მსლებელ ოდელისა,
თამარიამ გადააფსა.

თავმოწონე ოდიშელს შეუბრუნებია ასევე უხამსი პასუხი:

თამარიამ სიტყვა მკადრა,

ნამუსიდან გამოსულმა,
ოდელიამ ტრაკში გაჰკრა,
ოდიშიდან ჩამოსულმა.

თუ მეფეთა და მთავართა შეხვედრებზე ენამახვილი მოშიარეები იქვედნენ ენას, მშრომელი, უბრალო მოსახლეობა სამეგრელოში "ჯარბალაზე" იკრიბებოდნენ და ფანდურზე, ჩონგურზე თუ გიტარაზე სატრფიალო, საყოფაცხოვრებო, შრომით, მითოლოგიურ, საგმირო თუ სხვა შინაარსის პოეზიის მარბალიზებს წარმოსთქვამდნენ თუ მღეროდნენ.

ბეზიანეში იუსტინე (1897 წელს დაბადებული) ხშირად იხსენებდა სოფლის შეკრებაზე თუ როგორი ხალისით ერთობოდნენ. იხსენებდა არაერთ ლექსს თუ კაფიას.

როცა თავი ასტკივდებოდა, "ქიცას" წაკრავდა შუბლზე და ქვემოთ მოყვანილ სატრფიალო სტროფებს ლოცვასავით იმეორებდა:

ღუსი მაჭუ წაბიწკუმა,
ქოღმოჯირუნ ძღაბიწკუმა,
თიმ შხვართალა ხელეფს,
გურშა წორო ქეგებწკარა,
თავი მტკივა შუბლის წინა,
ქალიშვილთან დამაწვინა,
მისი ლერწამის მკლავები,
გულზე თბილად დამაწვილა.

ხალხში ზეპირსიტივერების მარბალიზები უღვევდა. ყველას ვაღია მათი შეკრება და მომავალი თაობებისათვის შენახვა.

ბორის ლავითაია,
მწერალი, ღირსების ორდენოსანი,
აკავი წერეთლის სახელობის
პრემიის ლაურეატი

ჩერქეზების გენოციდის აღიარება: ისტორიული სამართლიანობის აღდგენა თუ სასიფათო პოლიტიკური თამაში

20 მაისს საქართველოს პარლამენტმა XVIII-XIX ს.ს. რუსეთ-კავკასიის ომის დროს მეფის რუსეთის მიერ განხორციელებული "ჩერქეზების (აღდეგლების) გენოციდი" აღიარა. რეზოლუცია, რომელიც ჩრდილოეთ კავკასიისა და დიასპორის საკითხებში საპარლამენტო კომიტეტმა მოამზადა 95 ხმით 0 წინააღმდეგ ერთხმად იქნა მიღებული.

საქართველოს ხელისუფლების მიერ მიღებული ასეთი არაგონივრული გადაწყვეტილება, რომელიც "ნაც-პროპაგანდაში" "ისტორიული სამართლიანობის აღდგენად" შეაფასა ანტირუსული ისტერიის კიდევ ერთი გამოვლინებაა, რომელსაც ისტორიული სამართლიანობის აღდგენასთან საერთო არაფერი აქვს. უფრო მეტიც, საქართველოს ხელისუფლება კიდევ ერთხელ ახდენს უზუნდობის დემონსტრირებას როცა რუსეთის წინააღმდეგ ჩერქეზების ტრაგედიას შურისძიების იარაღად იყენებს.

არავინ დაობს იმაზე რომ ჩერქეზებს XVIII-XIX ს.ს. თავს უდიდესი ტრაგედია გადახდა, თუმცა საქართველოს ხელისუფლებამ ისეთ მნიშვნელოვან საკითხთან მიმართებაშიც კი, როგორც გენოციდის აღიარება, ვიწრო პოლიტიკური ინტერესებით იხელმძღვანელა და არ გაითვალისწინა ის რეალური მიზეზები, რომელმაც მიიყვანა ჩერქეზები ამ ტრაგედიაში.

უპირველეს ყოვლისა არასერიოზულია ჩერქეზების ტრაგედიაზე მსჯელობისას მხოლოდ რუსეთის დანაშაულზე საუბარი, რადგან ჩერქეზების ტრაგედია იმპერიათა შორის დაპირისპირებამ გამოიწვია, რომლის მიზანს კავკასიის დაუფლება და გაკონტროლება წარმოადგენდა. ერთის მხრივ ოსმალეთის იმპერიას, რომელსაც ზურგს ინგლისი უმაკრებდა, ჩრდილოეთ კავკასია, განსაკუთრებით ჩერქეზებით დასახლებული ტერიტორია, – სჭირდებოდა საიმედო დასაყრდენად და პლაცდარმად ჩრდილოეთით შემდგომი ექსპანსიისთვის; მეორეს მხრივ კი – მეფის რუსეთი, რომელიც ცდილობდა ოსმალეთის განდევნას კავკასიიდან, რათა უზრუნველყო ენაშის საზღვრით საზღვრების და ახლად შემოერთებული ტერიტორიების უსაფრთხოება. იმპერიულ ძალებს შორის მოქცეული ჩერქეზები მუსლიმანურმა ოსმალეთმა თავის გავლენის ქვეშ მოაქცია

და მათ რუსეთის წინააღმდეგ „მაზა-ვათისკენ“ („წმინდა ომი“) მოუწოდებდა. ასევე ჩერქეზების ასამხედრებლად სერიოზულად მუშაობდა ინგლისის დახვეწვა.

ყოველივე ზემოთქმულიდან ერთი დასკვნის გაკეთება შეიძლება: ჩერქეზები იმპერიათა შორის დაპირისპირებას შეეწირნენ და მათ ტრაგედიაზე არანაკლებ არის პასუხისმგებელი ოსმალეთი და ინგლისი. ხოლო ჩერქეზების მასობრივად გასახლება ოსმალეთში, რომელზეც ყველაზე მეტად აკეთებდა აქცენტს ხელისუფლება გენოციდის აღიარებისას, უმთავრესად ნებაყოფლობით ხასიათს ატარებდა, რომელიც რელიგიური ფაქტორით იყო განპირობებული.

რაც შეეხება ჩერქეზების გენოციდის აღიარების პოლიტიკურ მიზან-შეწონილობას: ამ ნაბიჯით საქართველოს ხელისუფლებამ სასიფათო პოლიტიკური თამაში წამოიწყო, რომელიც ზრდის რუსეთთან სამხედრო კონფრონტაციის საფრთხეს. მით უმეტეს ეს "თამაში" შეიძლება დომინოს ეფექტით განვითარდეს და როგორც ხელისუფლების წარმომადგენლები გვარწმუნებენ გამორიცხული არ არის, რომ სხვა ჩრდილოკავკასიელი ერების „გენოციდის აღიარებაზე“ დაიწყოს პარლამენტმა მუშაობა. რასაც ბუნებრივია რუსეთი მკვეთრი რეაქციის გარეშე არ დატოვებს.

მაგრამ ამ ეტაპზე ყველაზე მთავარი მაინც ის არის, რომ საქართველოს ხელისუფლებამ „გენოციდის აღიარებით“ რუსეთთან ურთიერთობის ნორმალიზაციის შანსი საბოლოოდ ხელიდან გაუშვა. რითაც უსასრულობაში გადაისროლა ქვეყნისთვის ისეთი მნიშვნელოვანი საკითხები, როგორც კონფლიქტების მშვიდობიანი მოწესრიგება და ტერიტორიული მთლიანობის აღდგენა. ეს ყოველივე კი გაკეთდა მოკლევადიანი პიარ-პოლიტიკის და სააკაშვილის პოლიტიკური ვენების დასაკმაყოფილებლად.

ხელისუფლების ასეთი გაუაზრებელი ნაბიჯით არა მარტო რუსეთთან, არამედ სომხეთთანაც შეიძლება დაძაბოს ურთიერთობა, რომელიც თანაც ჩერქეზებზე არანაკლები ურთიერთობები და მრავალსაუკუნოვანი თანაცხოვრება გვაკავშირებს. მოგეხსენებათ სომხებმაც მიმართეს საქართველოს პარლამენტს თხოვნით განიხილოს და აღიაროს პირველი

ოსმალეთის ომის დროს ოსმალეთის მიერ განხორციელებული „სომხების გენოციდი“, რომელსაც 1.5 მილიონი ადამიანი შეეწირა. მაგრამ ხელისუფლება თურქეთის ფაქტორის გათვალისწინებით სომხების გენოციდის აღიარებას არ აპირებს, რაც ბუნებრივია უმკაცროდების და უსამართლობის განცდას შეუქმნის სომხებს.

დღეს სააკაშვილი და მისი ხელისუფლება „გენოციდის აღიარებით“ ცდილობს შექმნას ვირტუალური რეალობა, თითქოს საქართველო კავკასიაში პოლიტიკური ცენტრის ფუნქციას იბრუნებს. მაგრამ არაფერს საუბრობს იმაზე თუ რა დამოკიდებულება აქვთ კავკასიელებს საქართველოს მიმართ?

ჩვენ ვერსად წაუვალთ იმ ფაქტს, რომ ჩრდილოკავკასიელი ერებთან მრავალსაუკუნოვანი რთული ურთიერთობები გვაკავშირებს. თუმცა დღევანდელი რეალობა მაინც სავალალოა: ისინი ჩვენი მეზობელი ერები არიან, მაგრამ არა მეგობრები. რადგან საქართველოს წინააღმდეგ გამართულ ყველა სასტიკ ბრძოლაში, განსაკუთრებით ჩერქეზები და ჩენები, აქტიურად იღებდნენ მონაწილეობას და მუდმივად სეპარატისტების მხარდაჭერას გამოხატავდნენ და გამოხატავენ დღესაც. ამ რეალობის იგნორირება და არგათვალისწინება დამღუპველი შედეგის მომტანი იქნება.

თუმცა საქართველოს ხელისუფლება ვაღდებულია ჩრდილოკავკასიელების გულის მოსაგებად და კეთილმეზობლური ურთიერთობების დასამყარებლად, უპირველეს ყოვლისა კულტურულ, სოციალურ და ეკონომიკურ სფეროში თანამშრომლობა აღადგინოს. მაგრამ რუსეთის წინააღმდეგ მათი პოლიტიკური ინტრიგებში ჩართვა კატეგორიულად დაუშვებელია, რადგან რუსეთს არათუ საფრთხედ, საფრთხობელადაც თუ მოგვეჩვენეთ, მაშინ ვერც სააკაშვილის ლიტონი სიტყვები და ვერც 20 მაისს დეკლარაციების მიერ ქანცის გაწვევამდე დაკრული ტაში გვიშველის.

და ბოლოს ჩემი გამოსვლა მინდა დავასრულო ილია ჭავჭავაძის სიტყვებით: „საკუთარი კეთილდღეობა ჩვენის მეზობლის კეთილდღეობაზე დამოკიდებული, რომ მეზობლის უბედურებაზე ჩვენი ბედნიერება ვერ დაფუძნდება, ვერ აშენდება“.

ზურაბ ჯაბუშია,
პოლიტოლოგი

დედა სამშობლოს ძახილი

ქართველო, გაუტყველო!
ღმერთი გიკურთხებს შინ შეილსა!
გიმრავლოს მანდილოსნები
გაფრინდაშვილის ჯიშისა!

წყალნი წაყვან და წამოვლენ,
ბედი გრგებია ქვიშისა;
ღალატის ნაგავს წაიღებს
წლები ვაის და ვიშისა.

პოსტის მფლობელი კაცუნა
ვასშიამი არის შიშისა,
ლაჩარი შეეწირება
შენი მოსპობის შიმშილსა.

მუხთალი რისხვად გუგუნებს
შურისძიების ვიცი ხმა;
ქართველო, კენესად უქციე
მამულიშვილთა სისხლის სმა!
ბივი სომხიშვილი

ჭუპა ჯვეში

მუთუნ ვა მფ ორაგადე
მა ოჭიშიშ უკახალე,
ასე ვამყო, ომარგაღეს
ჭუპა ჯვეში მუახალე...

შურ დო გურით თის ვოცადუქ
იდე წიმი, იახალე,
გურჭვილს ხოლო გურ დუგაჭუ
ჯვეში ჭუპა მოაიახალენ...

ბრელ მითორე სოღა-სოღა,
გიტმაჩამალ, ცუხი, ფოხო,
თინა მოკო, ვაგოშინენ
ჭუპა ჯვეში – იორკოჩე...

ნოსტალგია
ქართმა ხარგელო ქიმურქინ,
ქართალ „ტო“ რე გაღენ მოთა,
მაჭრა დღამ უკულო შურსგ
ჩქიმ ზუგაღელმა მუფოყოთა...

ღურუშ თია
მა სისმარო აწამირუ;
ღურუქ მალას ქუმურქია,
თქმენ ღუდი მავაყვილე
ირკუმ ვოორეთ
ღურუშ თია...

* * *
მა ვართხულე, გიმოდინე,
მიკომლუე, ქომბირე,
ჩქიმ თხუალა თენა ორე
– სი აკაშა ქომბირე
რამაზ კუპრა

იოსებ ქობალია: ქართველი ეთნოგრაფი, მებრეული ზეპირსიტყვიერების შემქმნელი

საქართველოს ისტორიის, კერძოდ, ეთნოგრაფიის, ფოლკლორის საკითხების შესწავლის საქმეს მან დიდი სამსახური გაუწია. დატოვა მდიდარი ხალხური ზეპირსიტყვიერების მასალა, ეთნოგრაფიულ-ფოლკლორული ხასიათის ნარკვევი.

ზუგდიდის ისტორიული მუზეუმის ფონდებში დაცულია იოსებ ქობალიას ძე ქობალიას არქივი, რომელიც მეცნიერთა და მკვლევართა ყურადღებას იპყრობს, ხელნაწერი მასალა მნიშვნელოვან ცნობებს მოგვარავს მის ცხოვრებასა და მოღვაწეობაზე. აქ უხვადაა მასალები სამეგრელოს ყოფილი, ისტორიისა და კულტურისა და ადამიან-წესებზე. იოსებ ქობალია დაიბადა 1867 წლის 17 თებერვალს, სოფელ კორცხელში, მკვდრის ტორტა ქობალიას ოჯახში.

დედა ზარანდიას ქალი იყო. დედ-მამის შვილები ათნი იყვნენ, 5 და 5 ძმა. პირველადწვევითი განათლება იქვე კორცხელში მიიღო. მასწავლებელი – კორცხელის მამასახლისის შანყვა ქობალიას შვილი ივანე იყო, რომელსაც ჯამაგირს სოფელი უხდიდა. შემდეგ სწავლობდა ზუგდიდში, მერე ხონის სამასწავლებლო სემინარიაში. აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ სწავლობდა ფრიალებზე.

სხვა და სხვა დროს უმუშავებია ცაიშის, კორცხელის, ლუხვიანის (დენხუშის მახრად), ცაგერის, ბაქოს და ონაშირის სკოლებში. დიდხანს სკოლის გახსნისა, 1897 წ. დარჩელის ორკლასიან სკოლაში მუშაობდა 1919 წლამდე. 22 წელი იმუშავა მან აქ და ნაყოფიერადაც. პირველ ხანებში უჭირდა. როგორც მისი ავტობიოგრაფიიდან ჩანს, ყოველი მხრიდან შეტევას უცხადებდნენ, მაგრამ ორი წლის შემდეგ მდგომარეობა გამოსწორდა. ერთმა შვილი მოუნათლა, მეორემ მასთან შვილი დააყენა საცხოვრებლად. ასე რომ, „უსწავლელი“ „ნასწავლად“ იქცა და ასე აუხდა მას ხალხური სიბრძნე „კოც კონი ქოჯოჯოჯი, იში ორი ღირსება ნარკო აძირენია, და კოჯოჯი იში ორი ნაკლი ღირსებათ აძირენია“.

იოსებ ქობალიას ნაშრომები ხშირად ქვეყნდებოდა სხვადასხვა პერიოდებში და კრებულებში, კერძოდ **Измифическая коллиды**. აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ ივანე ჯავახიშვილი „ქართველ ერის ისტორიაში“ მრავალჯერ იმეორებებს იოსებ ქობალიას მოსაზრებებს. წარმართულ პერიოდში ნადირთა და მონადირეების ღვთაებებზე მინწეული იყო ანატორი, ონოპინტრე, ბონი. სამეგრელოში ძველად იყო ერთი ჩვეულება – დიდმარხვის წინა დღეს მებრელები იხსენებენ ერთ ღვთაებას, რომელსაც „**ჟინი ანთარი**“ ეწოდება. ზენა, ზეციური ასე ითარგმნება „**ჟინი**“, რომლის მიმართ სამეგრელოში ყოველწლიურად სრულდებოდა კულტომისახურება. დიდმარხვის წინა დღეს დილა ადრით სიძინდის ფეხების ნაფურცლისაგან დიდ ოთხკუთხა კვერს ამზადებდნენ და ვახშმად კერაზე აცხობდნენ, რომელსაც სახლის უფროსი ოთხკუთხა ნაჭრებზე ყოფდა და თანაც შემდეგ ლოცვას წარმოთქვამდა: „**ჟინი ანთარი, ბატონი გომორძევილი, ჩქიმი ორინჯი სი ამიშენი**“ და სხვა. ე.ი. ზენა ანთარი, ბატონო გამარჯვებულო, ჩქიმი საქონელი შენ მომიშენეო. ვინც ამ მოვლულობას პირნათლად ასრულებს, იმას სწამს, რომ მისი საქონელი და ყანები ზარალისაგან უზრუნველყოფილია ერთი წლის განმავლობაში. ესეა სამეგრელოში ყველას მივიწყებული ჰქონია „**ანთარის**“ მნიშვნელობა და ადარების ოცნის, თუ რა ღვთაება იყო, წერს ი. ქობალია („**მითოლოგიური კოლხეთიდან**“). სამეგრელოში დიდმარხვამდე 25 დღით ადრე ოთხშაბათს დაღესასწაულდებენ „**ნერჩიში ხვამა**“ს. ნერჩი – ფუტყს, იმ ნიადაგს, მიწას ნიშნავს, სადაც სახლი დგას. ნერჩიში ხვამა (ნერჩისადმი ოხვრა, ლოცვა, ვედრება). მებრელებს სწამთ ეს ღვთაება „**ნერჩი ბატონი**“, რომელიც ფუძის ბატონს უდრის. ლოცვა სრულდებოდა მხოლოდ იმ

სახლში, რომელიც მიწის პირას იდგა, რომ „**ნერჩი**“ ვედრება შეისმინოს, სახლში, რომელიც მიწაზე მდგა, ხის ან ქვის ბოკონებზე დგას და ხის იატაკი აქვს, ლოცვა არ შეიძლება („**მითოლოგიური კოლხეთიდან**“).

სამეგრელოში სწამთ ტყის მეფის, ანუ როგორც მებრელები ეძახია „**ტყაში მაფას**“ არსებობას. ტყის დედოფალი მათი წარმოდგენით მხეთუნახავია, გრძელთმიანი, შიშველი ქალია და მთელ ნადირთა მოდგმის მბრძანებელი „**ტყაში მაფას**“ გარდა, ნადირთა და ფრინველთა მფარველ ღვთაებად „**მესეფიც**“ იყო. მისი წყალობითა და ნებაყოფლობით, თორემ ვერც ერთი მონადირე ნადირს ვერ მოკლავდა, როცა „**მესეფიც არ ნებაგს ნადირს ან ფრინველს ნასროლს თავიდან ააციდენს**“. იოსებ ქობალიას აზრით, მეცხევი მამრობითი სქესისაა არის და მდებარეობს ტყეში და მინდორში მყოფ ნადირსაც ხალხის რწმენით ჰყავს თავისი საკუთარი მფარველი ღვთაება. ნადირთ ბატონს „**გალენიში ორთა**“ს სამეგრელოში პატივს სცემენ. მას უმზადებენ საგანგებო შესაწირავს, უძღვნიან საჭმელ-სასმელს და სახლის უფროსი მხურვალედ, მაგრამ საიდუმლოდ ევედრება „**გალენიში ორთა**“ს „**დიდებულსა და სახელოვანს**“ მისი საქონელი ნადირთა საკბილოდ არ გახადოს.

იოსებ ქობალიას ნაშრომში „**კოლხეთის მითოლოგიიდან**“, როგორც ვნახეთ, მრავალ წეს-ჩვეულებათა და ცრუმორწმუნეთა გადმონათობა გადმოცემულია.

ასევე გადმოცემულია სალოცავი წეს-ჩვეულებები, რომლებიც გახენილია კერპთაყვანისმცემლობისა და მაჰმადიანობის ნიადაგზე და აქამდე შემორჩენილია სამეგრელოში.

მოსუცი მებრეული ახალი მთვარის დანახვისას პირით თურქეთისკენ დგას და ღმერთს ცოლ-შვილის გახარებას შესთხოვს. საინტერესოა სახალწლო წეს-ჩვეულებები და ლოცვები.

ახალ წელსა და წმინდა სოლომონზე ასეთი მასალა აქვს ჩაწერილი იოსებ ქობალიას. მებრელები ახალ წელს ითვლიან არა ღამის 12 საათიდან, არამედ 1 იანვრის დღის 12 საათიდან. წელიწადში 363 დღეა და წმინდა სოლომონამც ამდენივე ხელობა მოაქვს.

პირველი ხელობა მკვდლობაა. სოლომონი მუხლზე იდებდა გავარგარებულ რეინას და ვითომ მუშტით ჭკვავდა, ამიტომ ხალხს ვერ ასწავლა. მერე ღმერთმა მოიგონა გრდემლი და ჩაქუჩი და ასწავლა ხალხს ხელობა.

ერთხელ სოლომონმა სთხოვა ღმერთს ერთი დღით მე ვმართავ ქვეყანასო. ღმერთი დაეთანხმა. სოლომონმა ხახა, რომც ცხენოსანს წყაროსთან ქისა ამოუვარდა ჯიბიდან და იქვე მცხოვრებმა იპოვნა. დამკარგავმა წყაროსთან მისულ მერთ კაცს დააბრალა ქურდობა და მოკლა. სოლომონი აღშფოთდა და დედამიწას ჩაქცევა უბრძანა. მიწამ ჩაქცევა დაიწყო. მაგრამ ღმერთმა დროზე ჩამოართვა სოლომონს მმართველობის უფლება, აუხსნა, რომ უკანონოდ არაფერი ხდებოდა. მოხუცს ცხენოსნის სისხლი ემართა, ცხენოსანს კი ციხის ამღების ფული ემართათ. ღმერთი ვითომ ყველაფერს თავის რიგზე განაგებს.

საინტერესოა „**ელიაობა**“. ელიას დღე იყო 20 ივლისს, რომელიც დაკავშირებულია ეშმაკების განდევნასთან და განწმენდასთან. ხის ქერქისაგან დამზადებულ სავერებს აყვირებენ. მებრელები წარმოდგენით ეშმაკებს კატის, მელის და ბუხს ხახე აქვთ, ღამე მდინარეს აცლიან „**მიგნეულობას**“, როცაპი მათი ბატონია. ტაბაკონის მოახე ცხოვრობს და ჭამს შიგნეულობას. ოჯახებსა და მინდვრებში დიდ ჯვრებს აკეთებდნენ და მათი ეშმაკებს ეშინოდათ.

მას აქვს ჩაწერილი ზოგიერთი ფრინველისა და

ცხოველის დასწრების ჩვეულება. ახალი წლის შემდეგ პირველ ნახვაზე უნდა დაასწრონ ცხოველებსა და ფრინველებს ისე, რომ პირდაუბანელნი ანდა უზმობე არ შეხვდნენ.

საყურადღებოა მის მიერ ჩაწერილი სხვა მასალებიც. **ღმერთის მიერ სამყაროს შექმნა**. ღმერთმა რომ ქვეყანა გააჩინა ეშმაკი გამოჩნდა და მანაც წილი ითხოვა. ღმერთმა ვაზი დარგო, ეშმაკმა თხები გააჩინა და ვაზს მიუსია, ღმერთმა თხების შესაჭმელად მგელი გააჩინა. ღმერთმა ხე გააჩინა და ვინც მასზე ავა, ღმერთი უნდა ახსენოს, ასეა ახლაც სამეგრელოში.

მზე და მთვარე. მათ ადამიანური თვისებები აქვთ. შეუფერდებოთ ერთი ქვრივის ვაჟი, ამიტომ საწყალ ბიჭს სახლში არ აჩერებდნენ. ერთხელ ქვრივი ძროხას წველიდა და მზე და მთვარე მივიდნენ. ქალმა ახალი ნეხვი ესროლა. მზემ მოისახრა, იქვე რძით ჩამოიბანა და ისე ავიდა ცაში. მთვარე კი ზღვისკენ გაიქცა. გზაში ნეხვი შეაშრა, კარგად ვერ ჩამოიბანა და ზეუ ლაქები დარჩა. ამიტომ არის ახლა ნაკლებ კაშკაშა. მზე მებრეულად ბუა (რძე) ჰქვიანო.

წმინდა გიორგის ამბავი. წმინდა გიორგი კარგი მხედარი და მძლავრი მეომარი იყო. ძალიან ბევრს ჭამდა. ღმერთს ეს არ მოსწონდა, ამიტომ გამოაცალა კუჭი და ერთ მუხის წვერზე შედო. წმინდა გიორგიც შეურიგდა ხვედრს. ღმერთს სთხოვა: მინდა ხალხი ოთხივე მხარესა თავიანს მცემდეს, სადამდეც შენი ისარი გასწვდებო. ამიტომ კავკასიაში ყველა ერთნაირად ეთაყვანება. მეორე დღეს წმინდა გიორგიმ ისევ ჩაიღვა მუკელი. ამიტომ არის ილორის ეკლესიაში მის ხატს მოპარულ ხბოს წწირავენ ხოლმე. სხვათაშორის, ამბობენ, ერთხელ ვითომ ილორის ეკლესიაში მოპარული ჩინელი გოგონაც შეუწირავთო.

საგულისხმოა მისი გადმოცემები ფლორისა და ფაუნის შესახებ.

– **ნიორი და ხახვი**. კაცმა ეშმაკი დაიჭირა და ქვეყნის სანახავად ატარებდა. ბაზარზე ეშმაკმა დაინახა ქალი, რომელიც ხახვს ნიორზე ცვლიდა და გაუყვირა – თქვენში სიკვდილს (ხახვს) სიკვდილის საწინააღმდეგო (ნიორზე) ცვლიანო?

– **მიწის ჭია**. მიწის ჭიას უთხრეს, ჩქარა ქვეყანა დაიქცევაო. მან თავი დაიბრძავა – არ დავიანხოო.

– **კურდღელი**. დედა კურდღელმა ბატონს ჰკითხა: ერთი წელი გავოვო თუ სამი დღე და დამეო. შვილს მეორე უფრო გრძელი ეგონა და ის ამოიჩნია. ამიტომ არის, რომ კურდღელს მხოლოდ სამი დღე და დამე აწოვებს დედა რძეს.

– **გველი, მერცხალი, ფუტკარი და ბაყაყი**. გველი ანგელოზი იყო. ღმერთმა გველად აქცია და დიდხანს მშიერი დადიოდა. ღმერთს ფუტკარი და მერცხალი მიუგზავნია, ღმერთმა მათვე დაავალა მისთვის გემრიელი საჭმლის არჩევა. ფუტკარმა ბავშვის ხორცი არჩია, მერცხალმა მის ენა ამოაგლიჯა და ბაყაყები ურჩია. ღმერთმაც ეს დაუნიშნა გველს საჭმელად. წაბლის ტყვები ბაყაყები წაბლს აგროვებენ, კბილები ამოგვივა და შეშვამთო.

როგორც ვნახეთ, იოსებ ქობალიამ მდიდარი ეთნოგრაფიული მასალა გადაურჩინა ქართველ ხალხს, რომელიც ასე ძვირფასია ჩვენი უძველესი წარსულის შესასწავლად.

ამოუწურავია და ფასდაუდებელი მისი ნაშრომები, რომლებიც დღესაც დიდ ინტერესს იწვევს, როგორც ქართველ, ისე უცხოელ მეცნიერებს.

მარინა ქობალია, ზუგდიდის მუზეუმის მეცნიერ-თანამშრომელი

თემურ შაშიაშვილი: „სერბები ბალაფშს ქართველებსა და აფხაზებს შორის მებობრობისა და ამოგობის აღდგენა სურდა“

პოლიტიკური მოძრაობა „თეთრების“ ლიდერი თემურ შაშიაშვილი სერბები ბალაფშის გარდაცვალების გამო აფხაზ ხალხსა და ბალაფშის ოჯახს სამიმარს უცხადებს. „სერბები ბალაფშის გარდაცვალებამ დიდად შემაწუხა და გული მატკინა. ჩვენმა 25-წლიანმა ნაცნობობამ, ხანგრძლივმა მეგობრობამ არაერთგზის დამარწმუნა, რომ მას თავისი ხალხი საოცრად უყვარდა, ქართველების მიმართ კეთილი განწყობა ჰქონდა და დარწმუნებული ვარ, რომ გულის სიღრმეში ერთიან საქართველოზე ფიქრობდა კიდევ. მრავლისმთქმელია ის, რომ მისი მეუღლე ქართველია, მისი და დეა უახლოესი ნათესავები დღესაც თბილისში ცხოვრობენ“, – ნათქვამია შაშიაშვილის მიერ გავრცელებულ სამიმარის წერილში.

აქვე „თეთრების“ ლიდერი ბალაფშთან ბოლო სატელეფონო საუბარსაც იხსენებს და აცხადებს, რომ „სერბები ბალაფშს ქართველებსა და აფხაზებს შორის მეგობრობისა და ამოგობის აღდგენა სურდა. სერბების სიტყვები დღესაც ჩამესმის. მან მითხრა, რომ „ქართველებს გული აფხაზებზე არ უნდა გწყდებოდეთ, ჩვენი დაპირისპირების მიზეზი საკუთარ თავშიც და, უპირველესად, საკუთარ ხელისუფლებაშიც უნდა ეძებოთ. თუ დღეს, როცა როგორც ქართველებში, ისე აფხაზებში საკ-

მაოდ ბევრი ვართ, რომლებმაც ერთმანეთის მეგობრობის ფასი ვიცით და ჩვენს ურთიერთობებში გარღვევა არ მოხდა, მომავალი კარგს არაფერს მოგვიტანს, რადგან მომდევნო თაობები ერთმანეთის მიმართ სრულიად გაუცხოებული იქნებიან. ასეთი დიდი გარღვევის შანსი მხოლოდ ერთი შარტავას თაობას გვაქვს. მით უფრო, რომ ერთიანადი დამოკიდებულება აფხაზეთში განსაკუთრებულად კარგია და ჩვენ, მისი მეგობრები, თავს დამნაშავედ ვგრძნობთ მისი ტრაგიკული დაღუპვის გამო“. ასე მხოლოდ მომავალზე დაფიქრებულ კაცს შეეძლო ეახროვნა და სწორედ ასეთი იყო სერგო“, – ნათქვამია შაშიაშვილის წერილში.

რუსეთისა და საქართველოს პატრიარქობა რუსები და ქართველები დალოცეს

მოსკოვისა და სრულიად რუსეთის პატრიარქ კირილის გზავნილში მესუთე რუსულ-ქართული პოეტური ფესტივალის – „სიზმრები საქართველოზე“ – მონაწილეთათვის ნათქვამია, რომ ქართველებსა და რუსებს სულიერი ძიძობის მჭიდრო ჯაჭვი ავაკშირებს და მას განსაცდელი ვერაფერს დააკლებს, რადგან არ არსებობს უფრო მყარი საფუძველი მეგობრობისათვის, ვიდრე საერთო ლოცვა და ჭეშმარიტი მშვენიერებისადმი სიყვარულია.

ფესტივალის მონაწილეებისადმი მიმართვა გაგზავნა სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქმა, მცხეთა-თბილისის მთავარეპისკოპოსმა და ბიჭვინთისა და ცხუმ-აფხაზეთის მიტროპოლიტმა, უწმიდესმა და უნეტარესმა ილია მეორემაც. მიმართვაში ნათქვამია, რომ უფალს ვვედრებით ჩვენს სახელმწიფოებს შორის მშვიდობიანი და კეთილი ურთიერთობების აღდგენას.

საქართველო არ ცდილობს, აფხაზეთსა და სამხრეთ ოსეთთან ურთიერთობები მოაბზაროს

ამიერკავკასიის უსაფრთხოებისა და სტაბილურობისადმი მიძღვნილი ვენევის მოლაპარაკებები ადასტურებს, რომ საქართველო არ ცდილობს, აფხაზეთსა და სამხრეთ ოსეთთან ურთიერთობები მოაგვაროს. ამის თაობაზე რუსეთის საგარეო ურთიერთობათა სამინისტროს ოფიციალურმა წარმომადგენელმა ალექსანდრე ლუკაშევიმ განაცხადა. „ვენევის მოლაპარაკებების მომდევნო ტარდის შედეგები ადასტურებს, რომ ქართული მხარე, სამწუხაროდ, არ აყენებს არანაირ კონსტრუქციულ წინადადებებს აფხაზეთსა და სამხრეთ ოსეთთან ურთიერთობების დასარეგულირებლად და სულ უფრო მისწრაფვის პროპაგანდისტული რიტორიკისაკენ“, – განაცხადა მან.

როგორ მოვიბრთ არჩევნები

(ანუ პოლიტიკური იმიჯის ფორმირება საარჩევნო კამპანიის პერიოდში)

გაგრძელებთ პუბლიცისტებს ბეჭდავს ახალგაზრდა ქართველი პოლიტოლოგის ზურაბ ჭაბჭავაძის ამავე სახელწოდების წიგნიდან.

პოლიტიკური იმიჯის ფორმირება საარჩევნო კამპანიის დროს (შეცხვითი ბაზირებული)

კანდიდატის სახის ვიზუალიზაცია, მისი იმიჯის კომუნიკაციური უნარის სიძლიერეს განაპირობებს. ამიტომ, კანდიდატის ვიზუალიზაციის სახის ცვალებადობა არ შეიძლება. იგი უნდა იყოს უცვლელი და არ უნდა დაირღვეს. მაგ. ჩერხილის სახე სიგარით ხელში, ყველას ახსოვს და ყველას ცნობიერებაში ასეთად არის აღბეჭდილი. თუმცა, როგორც გაირკვა იგი პირობითი იყო, ანუ მისი ვიზუალური სახის შენარჩუნებას ვერცხვებოდა, რადგან მას შედიოდა ედო უსტაშვილი ნახევრადმე ნაქრალი სიგარა, რომელსაც საჭიროების შემთხვევაში იყენებდა რესპოდენტების ყურადღების მისაქცევად.

კანდიდატის იმიჯის ფორმირება ხდება კონკურენტის იგნორირების გზითაც. ამ დროს კანდიდატს იმიჯიკერები წარმოაჩენენ ერთადერთ და საუკეთესოდ, რომელსაც ქვეყნის გადარჩენა შეუძლია, მის კონკურენტს კი არა. ასეთი სტრატეგია აჩვენა არჩეული 1980 წ. რეიგანის იმიჯიკერებს ჯიმ კარტერის წინააღმდეგ ჩატარებული საარჩევნო კამპანიის დროს. აქ რეიგანი წარმოაჩინა იყო, როგორც ამერიკელი ხალხის მომავალი, რომელიც შეძლებს მათი მოწყობის ასრულებას, რადგან მხოლოდ მასშია ძალა ერის და ქვეყნის მხსნელისა. რეიგანის საარჩევნო კამპანიის სლოგანი ასე გამოიყურებოდა: „დადგა დრო, დადგა დრო ლიდერობისთვის, დადგა დრო რეიგანისთვის“

ანალოგიური (კიდევ უფრო მწვავე) სტრატეგია აჩვენა არჩეული ედუარდ შევარდნაძის ასლან აბაშიძის და მისი პარტიის – „დემოკრატების“ წინააღმდეგ 1999 წ. საპარლამენტო არჩევნების დროს. არჩევნებამდე ედუარდ შევარდნაძემ განაცხადა, რომ „მოდის შეზღვეული ძალა, რომელიც ყველაფერს მოსპობს და სამოქალაქო ომს გამოიწვევს, აღარ იქნება დემოკრატია და არც ის, რაც ჩვენ გავაკეთებთ“. და აქტიურად, ამომრჩევლებს მოუწოდა არჩევანი თავისი პარტიის სასარგებლოდ გაეკეთებინათ.

როგორც უკვე აღინიშნა, ყველა კანდიდატი ცდილობს იმიჯიკერის დახმარებით წარმოაჩინოს მიღწევა, ხოლო ეს უკანასკნელი კი საარჩევნო კამპანიის დაწყებამდე აყალიბებენ საიმიჯო სტრატეგიას, რომელიც კანდიდატის პიროვნული თვისებებისა და საზოგადოებრივი მოთხოვნებისადმი იქნება შესაბამისი. მაგ. 1972 წ. ნიქსონის იმიჯიკერების მიერ შემუშავებული სტრატეგია მიხნდა ისაზოვდა:

- პრეზიდენტის, როგორც აქტიური პირის წარმოჩენას, რომელსაც შეუძლია სერიოზული გადაწყვეტილების მიღება, იგი არის ადამიანი, რომლის შევსება მოხდება შედგენის მიხედვით და არა ფუჭი სიტყვებით;
- პრეზიდენტის წარმოჩენას, როგორც პერსპექტიული ხედვის ადამიანისა;
- პრეზიდენტის წარმოჩენას მამაც, უნარიან და თავდადებულ ადამიანად;
- იმ პრობლემების წინ წამოწევის, რომელიც ყველაზე უფრო მეტად მნიშვნელოვანია საზოგადოებისთვის.

იმიჯის ფორმირებისას ძირითადი ამოცანაა, რომ ამომრჩეველს შექმნას შთაბეჭდილება კანდიდატის გულწრფელობისა და დინამიზმის შესახებ, რაც მიიღწევა მისი რეპუტაციის შინაარსობრივ და სიმბოლურ მხარეებს შორის შესაბამისობის დამყარებით. ამიტომ იმიჯიკერები ახდენენ საზოგადოებრივი აზრის ჩამოყალიბებას კანდიდატის მითოლოგიზაციის, ხმების დაყრის და სხვა მეთოდების მეშვეობით, რომელიც კანდიდატის რეპუტაციის ფორმირებას ემსახურება. რეპუტაცია კი თავის მხრივ ამაგრებს კანდიდატის სიმბოლურ (იმიჯურ) და შინაარსობრივ მხარეებს, რაც ამომრჩევლებში ნდობის მოპოვებას ხელს უწყობს.

იმიჯიკერები ცდილობენ ამომრჩევლების ფარული მისწრაფებებისა და გელოვნების გაგებას, რადგან მის საფუძველზე უნდა შექმნან კანდიდატის იმიჯი და შეძლენ მიმართონ მანიპულირების ხერხებს.

პოლიტიკური მანიპულირება

პოლიტიკური მანიპულირება არის მასობრივი ცნობიერების მართვის ტექნოლოგია, რომელიც კანდიდატის მიმართ საზოგადოებრივი აზრის პოზიტიურად შეცვლას ემსახურება. პოლიტიკური მანიპულირება არის მიზანმიმართული, უხილავი ზემოქმედება მასობრივ შეგნებაზე, რომელიც ყველანაირ ძალადობას გამორიცხავს. იგი ხელს უწყობს იმიჯის ფორმირებას და მის მასებში გავრცელებას.

პოლიტიკური მანიპულირება სოციალ-პოლიტიკური მითების მასობრივ შეგნებაში დანერგვას ემსახურება, რადგან მითები არის ილუზორი იდეები, რომლებიც ამკვიდრებენ გარკვეულ ფასეულობებს და ნორმებს, რომელიც შემდეგ მასობრივი ცნობიერების მიერ ჭეშმარიტებად აღიქმება, ყველანაირ რაციონალური განსჯისა და კრიტიკული გააზრების გარეშე, რადგან მასობრივი შეგნების მიერ ხდება მითის ინტერპერტირება და რეალურ მოვლენებთან დაკავშირება.

ამრიგად, პოლიტიკური მანიპულირება საარჩევნო კამპანიის დროს იმიჯის შექმნის პროცესში, მასობრივ შეგნებაში ილუზიების დანერგვას ხელს უწყობს, რომლის მეთოდ-ხერხები იმიჯიკერების მიერ სპეციალურად არის შემუშავებული.

ოპიონირების სტრატეგია

იმიჯიკერების მიერ კანდიდატის იმიჯის შესაქმნელად გამოიყენება **პოზიციონირების** სტრატეგია, რომელიც ამომრჩევლების წინაშე კანდიდატის საინტერესო და პოზიტიური სახით წარდგენას უზრუნველყოფს. პოზიციონირების მიზანს წარმოადგენს ის, რომ ამომრჩევლების მიერ კანდიდატი აღქმული იყოს, როგორც ძლიერი და საიმედო წინამძღოდი, რომელსაც თავისუფლად ან დობერ ქვეყნის და საკუთარ ბედს.

იმიჯიკერმა კანდიდატის პოზიციონირებისას შეიძლება წარმოაჩინოს ის მახასიათებლები, რომელიც ყველაზე მეტად დაინტერესებს ამომრჩევლებს. მაგ. მიხეილ სააკაშვილი საპრეზიდენტო არჩევნებისას პოზიციონირებდა, როგორც საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობისთვის და კორუფციასთან მებრძოლი დემოკრატი, რომელსაც არ უჭირს საზოგადოებასთან ურთიერთობა და ა. შ.

კანდიდატის იმიჯის ფორმირებას ხელს უწყობს ზოგიერთი თვისებები, რომელიც მის პოლიტიკურ მოღვაწეობასთან არ არის დაკავშირებული. მაგ. ოჯახი, პოპი, მინაური ცხოველები, ჯანმრთელობა და ა. შ. ეს თვისებები ბრყინვალედ გამოიყენა რონალდ რეიგანმა დადებითი იმიჯის შექმნისთვის. რეიგანს თბილი, მოსიყვარულე დამოკიდებულება შეუძლია ოჯახის, განსაკუთრებით პეუდლის (ნენის) მიმართ. ეს სამაგალითო საქციელი იყო, არა მარტო ამერიკელებისთვის, არამედ, მთელი მსოფლიოსთვის; საერთაშორისო ურთიერთობის დროს, როდესაც ამერიკის პრეზიდენტის გაცილებით ცერემონიას აწვევდნენ, რეიგანი ტრავს მუდამ ახალგაზრდული მხნეობით, კლკანტურად და საკმაოდ სწრაფად აირბუნდა ხოლმე. ამით იგი ცდილობდა წარმოეჩინა თავისი ფიზიკური შესაძლებლობები. რეიგანის პოპი იყო ცხენოსნობა და ამ გატაცებას დიდ დროსაც კი უთმობდა. ეს კი დადებითად მოქმედებდა ამერიკელებზე, რადგან ცხენოსნობა მათთვის ჭეშმარიტი **„ვესტერნ-ლანდია“**, ხოლო მისი მიმდევარი **„ამერიკელი გმირი“**. ყოველივე ეს ხელს უწყობდა რეიგანის იმიჯის გამყარებას და კომუნიკაციურობას.

დადებითი იმიჯის შექმნისათვის აუცილებელია შემდეგი ზოგადი მოთხოვნების გათვალისწინება: კანდიდატი უნდა იყოს მკერმეტყველი, ხალისიანი, უბრალო, საზოგადოებასთან პოზიტიური ურთიერთობის უნარის მქონე, რადგანაც საჭიროა მათი კეთილგანწყობის მოპოვება. მკერმეტყველება კანდიდატს დამაჯერებლობას ანიჭებს, ზომიერი ხალისიანობა კი ამომრჩევლებში კეთილგანწყობას ბადებს. ხოლო კეთილგანწყობის მოპოვება კი ელექტორალური მხარდაჭერის საწინდარია.

საარჩევნო კამპანიის დროს, როცა პროპორციული არჩევნებია, იმიჯიკერების საქმიანობა პოლიტიკური პარტიისადმი სპეციფიურ მიდგომას ნაჩივობებს. რადგან ამ დროს პარტიების მოქმედებას განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს. წარმატებულად ჩატარებულ საარჩევნო კამპანიას არა მარტო პარტიის იმიჯის ამაღლება, არამედ მისი **„ლიდერად“** ქვევცე შეუძლია. ამიტომ, იმიჯიკერებმა პარტია მუდმივად

უნდა ამყოფონ კომუნიკაციური ურთიერთობაში ამომრჩევლებთან და ამ უკანასკნელთა ინფორმირება მათთვის უკანასკნელი ენით მოახდინონ.

თანანდროვე მსოფლიოში, განსაკუთრებით საქართველოში, ამომრჩევლები ხმას აძლევენ არა პარტიული იდეოლოგიის მოწონება-გაზიარების მიხედვით, არამედ პარტიის ლიდერის იმიჯს, მის ავტორიტეტს, რომელიც საზოგადოებაში პოპულარობით სარგებლობს. ამიტომ აუცილებელია ლიდერის იმიჯის ამაღლებაზე ზრუნვა, მაშინაც კი, როცა პროპორციული არჩევნებია, რადგან ელექტორატის მოზიარების საქმეში ლიდერის იმიჯი გადაწყვეტს ფაქტორს წარმოადგენს.

მარგარეტ ტეტჩერის იმიჯიკერი, ბრენდან ბრიუსი დიდი ბრიტანეთის მაკათონალური განსჯისა და კრიტიკული შეხედულებას ამ საკითხისადმი, რომელიც მეტად საინტერესოა ბრიუსის აზრით:

- ვინაიდან, დიდ ბრიტანეთში არასაპრეზიდენტო სისტემაა, იქ პარტიები უფრო დიდ როლს თამაშობენ ვიდრე ლიდერები;
- არაპოპულარული პარტიის პოპულარული ლიდერი, როგორც წესი მარცხდება;
- პოპულარული პარტიის არაპოპულარულ ლიდერს გამარჯვების დიდი შანსი აქვს;
- იმიჯიკერებს შეუძლიათ ბევრი რამ შემატონ ლიდერის იმიჯს, მაგრამ არა პარტიის პოლიტიკის ჩვენების ხარჯზე;
- არ ღირს თანამსლები ეფექტების როლის გადაფასება (მუხისკა, გადაღება, მონტაჟი);
- ამომრჩევლები თავის არჩევანს აკეთებენ იმის მიხედვით, თუ რამდენად რეალური და შესრულებადია კანდიდატის დაპირებანი.

თუმცა დღესდღეობით ვითარება შეიცვალა (ნაწილობრივ) – არჩევნებში პოლიტიკური ლიდერის ფაქტორს დიდი მნიშვნელობა ენიჭება. ამიტომ იმიჯიკერები პარტიის ლიდერის იმიჯის შექმნას დიდ ყურადღებას უთმობენ, რადგან ლიდერის იმიჯის სიძლიერეზე დამოკიდებული საარჩევნო კამპანიის წარმატება – ძლიერმა ლიდერმა შეიძლება საშუალო მონაცემების პარტია გამარჯვებამდე მიიყვანოს და პირიქით – უსტარე კლდემა ძლიერი პარტიის მარცხი განაპირობოს.

დებატები

ამომრჩევლებს კანდიდატის აღქმის, გაცნობის და მათ მიმართ დადებითი თუ უარყოფითი დამოკიდებულების ჩამოყალიბების საშუალება ეძლევა კანდიდატებს შორის გამართული **დებატების** მეშვეობით. კანდიდატებს დებატების დროს ეძლევათ შექმნის საძლებლობა ძირითად საკითხებთან დაკავშირებით გამოთქვან საკუთარი აზრი. დებატები აძლევენ კანდიდატებს თავისუფალ სადისკუსიო გარემოს, სადაც ისინი თანასწორ პაექრობაში ებმებიან. დებატები არის ის საშუალება, რომლის დროსაც კანდიდატებმა უნდა მოახდინონ ამომრჩეველთა კეთილგანწყობის მოპოვება, რაც მათი იმიჯის ამაღლებას ხელს უწყობს. ამიტომ, იმიჯიკერები, სანამ კანდიდატი დებატებში წარსდგება (ნაებტება) წინასწარ ამუშავებენ სცენარს თუ რაზე უნდა ისაუბროს, ოპონენტის მხრიდან მის კრიტიკაზე რა რეაქცია პირადეს და ა. შ., რადგან მცირე შეცდომას, ოპონენტის გამოწვევებზე (ბრალდება, კრიტიკა) არაადეკვატურ და გაუზრებელ რეაქციას შეუძლია გადაწყვიტოს კანდიდატის ბედი. მაგალითად, ჟაკ სეგელა, რომელიც 1988 წ. საფრანგეთის საპრეზიდენტო არჩევნებში ფრანსუა მიტერანის იმიჯიკერი იყო, ერთ მნიშვნელოვან ფაქტს იხსენებს მიტერანისა და შირაქის ტელედებატებიდან. მისი თქმით: მიტერანმა დებატების დასაწყისშივე მიაყენა დარტყმა შირაქს, როცა უწოდა „ბატონო პრემიერ-მინისტრო“. შირაქმა თავი ვეღარ შეიკავა და დაეკუთვნა ანკუის წამოყვით: „ნება მომეცით შეენიშნო, რომ ამ საღამოს უკვე არც მე ვარ პრემიერ-მინისტრი და არც თქვენ პრეზიდენტი. ჩვენ ორი თანაბარი უფლების მქონე კანდიდატი ვართ ფრანგი ერის სამსჯავროზე გამოსული“. მიტერანმა კი თამამად მიუგო: „თქვენ აბსოლუტურად მართალი ბმანდებით ბატონო პრემიერ-მინისტრო“.

– ამით მან შირაქს ყველანაირი გზა მოუჭრა, რაც საოგადოებაში მაშინათვე აისახა მიტერანის სასარგებლოდ.

დეიდ კარნევის მიერ შემოთავაზებული თორმეტი პუნქტისგან შემდგარი „**წარმატების ფსიქოლოგია**“:

1. კამათში გამარჯვების ერთადერთი საშუალება მისგან შორს თავის დაჭერაა;
2. პატივი ეცით თანამოსაუბრის აზრს. ნურასოდეს ეტყვი ვინმეს, რომ ის არ არის მართალი;
3. თუ მართალი არ ხართ სწრაფად და გადაჭრით აღიარეთ;
4. თავიდანვე მეგობრული ტონი შეარჩიეთ;
5. საუბრის დასაწყისში დაითანხმეთ მოწინააღმდეგე;
6. ეცადეთ მეტწილად სხვამ ილაპარაკოს;
7. დაე, თქვენთან მოკამათემ იფიქროს, რომ ძირითადი აზრი მისია;
8. გულწრფელად შეეცადეთ, რომ მოვლენებს თანამოსაუბრის თვალთ შეხვდეთ;
9. თანაგრძობით მოეკიდეთ სხვის აზრებსა და სურვილებს;
10. საუბარი უფრო კეთილშობილი მითითებულ წარმართეთ;
11. საკუთარი იდეები დრამატიზებულიად და ეფექტური საშუალებით გადმოცით;
12. გამოიყვიეთ მოწინააღმდეგე ეცადეთ ცოცხალ ფაქტებს დაეყრდნოთ.

ამრიგად, ხეობთქმულიდან შეიძლება დაეახსენათ, რომ დებატები არის პოზიტიური მოვლენა, რომლის მეშვეობითაც იზრდება ამომრჩეველთა ინფორმირებულობა და კანდიდატისადმი მათი ინტერესი.

კარგი იქნებოდა დებატების კულტურა საქართველოშიც თუ დამკვიდრებოდა და საარჩევნო კამპანიის აუცილებელი კომპონენტი გახდებოდა. რომელიც იქნებოდა კანდიდატების უკეთ გაცნობის და ამომრჩევლებთან მათი

კომუნიკაციურობის საშუალება, რადგან საქართველოში საარჩევნო დებატების არარსებობა კიდევ ერთი ზარბიერა, რომელიც კანდიდატებსა და ამომრჩევლებს შორის არსებობს.

მასმედიის (ტელევიზიის) როლი იმიჯის შექმნის პროცესში

იმიჯის შექმნა საკმაოდ რთული პროცესია. ამიტომ, იმიჯიკერები იყენებენ კომუნიკაციის სხვადასხვა საშუალებებს საზოგადოებაზე ზეგავლენის მიზნით. მაგალითად, მასმედიას, როგორც კომუნიკაციის საშუალებას უდიდესი მნიშვნელობა ენიჭება საარჩევნო კამპანიის პერიოდში იმიჯის შექმნის პროცესში.

მასობრივი ცნობიერება, ინდივიდის ცნობიერებისგან განსხვავებით, ატარებს მარტივ ხასიათს. ამიტომ, მისი შეგნების ჩამოყალიბებას სპეციფიკური მიდგომა სჭირდება – იგი საჭიროებს მუდმივ კარნახს, რაც უადვილებს საკუთარი აზრის ჩამოყალიბების შესაძლებლობას. მასმედია, ინფორმაციული უზრუნველყოფის გზით ეხმარება საზოგადოებას აზრისა და შეხედულებების ჩამოყალიბებაში. იგი საზოგადოებას განსჯისა და ანალიზისათვის აწვდის მდიდარ მასალას თუ ინფორმაციას, რის შემდეგაც პოტენციურ ამომრჩეველს უყალიბდება კანდიდატისადმი (პარტიისადმი) დადებითი თუ უარყოფითი დამოკიდებულება. ეს კი იმას ნიშნავს, რომ მასმედია ხელს უწყობს საზოგადოებრივი აზრის ჩამოყალიბებას და ზემოქმედებს ამომრჩეველთა ქცევაზე.

მასმედიის მიზანია მოაზრდის ამომრჩეველი მოტივირებული არჩევანის გასაკეთებლად. ამიტომ, აუცილებელია ამ კომუნიკაციის საშუალებაზე **„კონტროლის“** დამყარება, რადგან კანდიდატის იმიჯის ფორმირებისას მნიშვნელოვანია გაირკვეს თუ რა პოზიცია უკავია მას და, როგორ შექმნება ეს პოზიცია მასმედიის მეშვეობით.

როგორც უკვე აღინიშნა, მასობრივი ცნობიერება ატარებს მარტივ ხასიათს, რომელზეც ზემოქმედება ადვილია. მასმედიის ელემენტებიდან ყველაზე უფრო მეტად მასობრივ ცნობიერებაზე ზემოქმედების შესაძლებლობა **ტელევიზიას** კაპანიია. ეკრანული პროპაგანდა, რომელსაც იმიჯიკერები წინასწარი გათვლების შედეგად წარმართავენ, უზრუნველყოფს პოზიტიური დამოკიდებულების ჩამოყალიბებას ამომრჩევლებში. ამავე დროს, ეკრანული პროპაგანდა საზოგადოების ვერბალური დამუშავებით არ იფარვლება და იგი მიმართავს ყველაზე ქმედით საშუალებას – თვალსაჩინოებას, რომელიც მის ჭეშმარიტად აღქმას ემსახურება.

(გაგრძელება იქნება)

“ნ-ან-ა” ჩვენი, აფხაზეთი

ჩვენი გახეთის მკითხველებს
ეთაგაზობთ ნოველებს
მწერალ
რაფიელ ბელანტიას ამავე
სახელწოდების წიგნიდან

სიკვდილის არქიპელაგი

მაშინ ოკეანეებს სახელები არ
ერქვა. იქნებ ერქვა კიდევ, ძნელი
სათქმელია.

ერთ-ერთ მათგანში მიმოფან-
ტული იყო კუნძულთა არქიპელა-
გი, რომელთაგან ზოგი 5-10 კილო-
მეტრით იყო ერთმანეთისგან და-
შორებული, ზოგი უფრო მეტი.
კუნძულებზე ყვავდა ცივი-
ლიზაცია, ადამიანები ტომებად
ცხოვრობდნენ, მაგრამ ჰქონდათ
ძველი სახელმწიფოებრიობის ნიშ-
ნებიც.

ბუნებამ უთანაბროდ დააჯილ-
დოვა კუნძულები, ზოგ მათგანზე
უხვად იყო ტყეები, მდინარეები,
ნადირ-ფრინველი, ნაყოფიერი ველ-
მინდვრები, ზოგი კუნძული მწირი
იყო-ქვადორიანი, მცირეწველიანი,
მთავორიანი, რომელიც წვრილ-
ფეხა პირუტყვის მოსაშენებლად
თუ ვარგოდა.

არქიპელაგი მჭიდროდ იყო
დასახლებული. გენეტიკური სიახ-
ლოვის მიუხედავად ხალხი სხ-
ვადასხვა ენაზე ლაპარაკობდა,
განსხვავებული ჰქონდათ ადათ-
წესებიც.

რამდენიმე კუნძული მეტად
დაწინაურდა: აშენებდნენ ციხე-
სიმაგრეებს, სასახლეებს, მოკირ-
წყულ გზებს, აბანოებს, სალო-
ცავებს, ხიდებს, ნაგებობებს სერაფდნენ
უკიდევანო სიერცხვებს.

თითქმის ყველა კუნძულზე
მეომარი ხალხი ცხოვრობდა, ამი-
ტომაც ერთმანეთზე თავდასხმები
და ომები აქ ჩვეულებრივი ამ-
ბავი იყო.

ომები რწმენის გამო ხდებოდა,
მზის თავყანისმცემლები ექ-
იმებოდნენ მთვარის ან ცეცხლის
თავყანისმცემლებს.

სასტიკი ომი იცოდნენ,
სისხლისმღვრელი და დაუნდო-
ბელი. ხოცავდნენ მამაკაცებს, ახ-
ალგაზრდა ქალები ტყვეებად მი-
ჰყავდათ. მოგვიანებით მამაკაცე-
ბიც გაჰყავდათ დაპყრობილი კუნ-
ძულებიდან და მიიმე საშუალებზე
ასაქმებდნენ.

რამდენიმე კუნძულზე უმაღ-
ლესი მბრძანებელი მეფე იყო.
მეფე, ანუ დემეტრის შვილი, მეორე
პირი ქურუდ იწოდებოდა, რომელი-
ც გამოირჩეოდა არა მარტო ძა-
ლაუფლებით, არამედ, იმითაც რომ
ათასობით მისხნებს, ჯადოქრებს
წინასწარმეტყველებს, სასწაულ-
მოქმედებს წვრილია.

ხშირად მეფე ერთ ნაბიჯს არ
გადადგამდა ქურუს გარეშე. რო-
გორც წესი, ომის და მშვიდობის
საკითხში გადაწყვეტი სიტყვა
ქურუს ეკუთვნოდა, რომელიც სამ-
სხვრეპლო ცხოველის და ადა-
მიანის მკვლარ თვლებში კითხ-
ულობდა ომის დაწყების თუ ზა-
ვის დადების დროს და ადგილს.
ქურები სუსტი მეფეების ზეო-
ბის ხანაში სასახლის გადართი

ალებებით იშორებდნენ მეფეს და
თვითონ ხდებოდნენ ქვეყნის ბა-
ტონ-პატრონები. ეს, ხალხის თვალ-
ში, დემეტრის ყოველის შემძლეობის
ქურუსთვის გადაცემად მიანდათ
და ქურუც დემეტრის ხდებოდა.

მზის თავყანისმცემელ კუნ-
ძულზე დემეტრის ყველაფერი იყო
ადამიანებისთვის, მაგრამ შორი,
მაღალი და მიუწვდომელი, ქურუ
კი იქვე იყო, ყოველგვარ პრობ-
ლემას წვევდა და ადამიანური
სახე ჰქონდა, თუმცა თანდათან
იკეტებოდა თავის სასახლეში,
რომელიც გამოირჩეოდა სიმაღ-
ლით, სიდიდით, სიმდიდრით და
განსაცვიფრებელ გავლენას ახ-
დენდა ადამიანებზე. უფლის
დღეებში ხალხი ლოცვა-ვედრებით
და ხოხვით იკრიბებოდა მისი
სასახლის ირგვლივ.

ძლიერი და გონიერი მეფის
გამოჩენა, ფრთებს კვეცდა ქურუთა
ძლიერებას, მაგრამ მეფეც იყო
მასზე დამოკიდებული და ამიტო-
მაც ანგარიშს უწევდა მას,
ვინაიდან ძნელი იყო სასწაულ-
მოქმედთა დამარცხება, ჯადოქარ-
თა ნების გადაბიჯება, წინასწარმ-
ეტყველთა რწმენის მიუღებლობა,
რადგან ეს შეიძლებოდა მეფის
მარცხით დამთავრებულიყო.

მეფეც, თავის ირგვლივ ძლიერ
ჯარს და ერთგულ მყომრებს
იკრებდა ხოლმე, მაგრამ მეფეს
კარგად ესმოდა, რომ ყოველი
მათგანი ფანატიკოსი მორწმუნე
იყო და ურთულეს სიტუაციებში,
როცა მათი სიცოცხლე ბეწვზე
ეკიდა, ერთადერთ იმედად ქურუ
და მის ჯადოქრებს რჩებოდნენ.
მეომრები, მეფისთვის მიცემული
ფიცის გამო ბრძოლის ველებზე
მეფეს ერთგულობდნენ, მაგრამ
ქურუს და მის მიმდევრებსაც
აღმერთებდნენ ხოლმე და, არც
თუ იშვიათად, ეს იყო გადარჩენის
ერთადერთი გზა.

ხალხი ორივეს მიაგებდა პა-
ტივს-მეფეს, როგორც პატრონს,
რომლის განაჩენი ბედნიერება ან
სიკვდილი იყო და ქურუს და მის
ჯადოქრებს, რომელთაც შეეძლოთ
მათთვის სიკვდილის შემდეგაც
მიენიჭებინათ სიცოცხლე.

ამდგავარი ცხოვრებით ცხ-
ოვრობდა არქიპელაგის ყველა
დიდი კუნძული, სანამ მათ შორის
ტერიტორიების და ქონების მი-
ტაცებისთვის სასტიკი ომები არ
აბწყდა.

მზის თავყანისმცემელთა კუნ-
ძულ კოპს, რომელიც გამორჩეული
იყო სიმდიდრით და სამხედრო
ძლიერებით, თავს მრავალი
უბედურება დაატყდა. ჯერ ცუ-
ნამმა გადაუარა და დიდი ზარალი
მიაყენა ქვეყანას, მერე საქონელს
ავადმყოფობა დაერია და ამოწ-
ყვიტა პირუტყვი, გვალვამაც იმ-
ძლავრა და ქვეყანა გააჩანაგა.
ამო გამოდგა ქურუს მცდელობა,
არც წინასწარმეტყველება ჭრიდა,
არც ჯადოქრობა.

ერთი გამოსავალი დარჩა ქუ-
რუს, სანამ მეფეს ჯერ კიდევ
ძლიერი ჯარი ჰყავდა, დაეპყროთ
მეზობელი ურუს ქვეყანა, რათა
გადმოეყვანათ პირუტყვი, დაპა-
ტრონებოდნენ კუნძულს.

მეფე, მზის შვილად წოდებული,
ახალგაზრდა, უშიშარი და უმ-
ემკვიდრეო, დაჰყვა ქურუს რწმენას
და ზამთრის სუსხიან დღეებში,
თავს დაესხა მეზობელს.

ომი სასტიკი გამოდგა.
ურულებმა ძლიერი წინააღმდე-
გობა გაუწიეს დამპყრობლებს, მა-
გრამ ვერაფერს გახდნენ და როცა
დარწმუნდნენ, რომ ბრძოლის
გაგრძელებას აზრი არ ჰქონდა
და კოპის მეფის წინაშე მუხლის
მოყრას აპირებდნენ, მკითხავი რო-

ზას რჩევით ახალგაზრდა ქალები,
მეომრების და პირუტყვის დიდი
ნაწილი დამით განარიდეს საცხ-
ოვრებლებს და გამოქვაბულებში
ჩაასახლეს.

მზის შვილებმა მიღწე-
მოლევს ურუს ციხე-ქალაქები,
ტყვედ წაასხეს ათასობით ქალი
და კაცი, ათიათასობით ცხვარი
და თხა, დაცდალეს ბედლები და
ნაალაფართი შინ დაბრუნდნენ.

კოპის მეფე კიდევ სამი თვე
დარჩა დაპყრობილ კუნძულზე.
გამაგრებულ ციხეებში საკუთარი
ჯარი ჩააყენა, მეზობელი კუნ-
ძულებიდან ახალმოსახლებები
ჩაიყვანა მრავლად და ერთ-
გულების ფიცი დაადებინა.

გამარჯვებული მეფე დაბრუნდა
თავის კუნძულზე და დიდი ნადიმი
გამართა.

მეფე დარწმუნდა, რომ ის
ძლიერი იყო და საქმეებიც კარ-
გად წაუვიდა, მაგრამ ქურუს
თვალეში რატომღაც შური
ამოიკითხა, რომელიც მტრობას
ურფო ჰგავდა. ცუდი სიზმარი
იხილა, თითქოს მზე ჩამოვარდა
ციდან და მასთან ერთად დაიფერ-
ფლა. მეფემ დედას მოუყვა სიზ-
მარი, მაგრამ არ დაუამდა,
სიკვდილზე ფიქრი ვერ მოიშორა
თავიდან.

ზაფხულის ერთ მშვენიერ
დღეს ხანჯლით გულგაპობილი
მეფე სარეცელში იპოვეს. იმ
ღამეს მის სარეცელს უღამაზესი
ურუელი ტყვე ქალი იზიარებდა,
რომელიც უკვალოდ გაქრა.

კოპის მეფე ქურუ გახდა,
რომელმაც შრომისმოყვარე და
მოსხრებულ ტყვე ურუელები
ქვეყნის ერთ ტყიან ნაწილში
ჩაასახლა და პირუტყვიც დაური-
გა. ურუელი ქურების გულები
მოიგო და თავის სასახლეში
გადამალული ურუელი შეთქმული
ღამაზმანი როზა, საყვარლად
გაიხიდა.

ქურუს დავლებით მალე როზა
ურუმ გაემგზავრა და მათ ზავი
შესთავაზა, ამასთან შეუთვალა,
რომ მეციხოვნე კოპები ამო-
ეხოცათ.

კუნძულებს შორის აღდგა
მშვიდობა.

ურუ დაუბრუნდა ჩვეულ ცხ-
ოვრებას, მაგრამ კერპისადმი და-
მოკიდებულება შეიცვალა –
უარყვეს მთვარე, რომელიც დამარ-
ცხდა მზესთან ომში და კუნ-
ძულის დემეტრად უფალი აღიარეს,
რომელსაც არავინ და არასოდეს
ნახავდა, მაგრამ ურუელთა
წინამძღოლი და ბატონი იქნებო-
და. ბატონი უფალი მხოლოდ
ერთ რამეს მოითხოვდა ურუ-
ელთაგან – არ ეღიარებინათ კერ-
პი, არ ეცნოთ სხვა დემეტრს,
სანაცვლოდ უფალი სამარად-
კამოდ აღიარებდა ურულებს მის
რჩეულ ხალხად და სხვა ხალხთა
ბატონად.

ასე გავიდა კიდევ ათასი წელი-
წალი.

ბატონი უფალი ურუს ყველა
თაობის ერთადერთი და ყოველის-
შემძლე ბატონი გახდა, თითოეული
ურუელის სულის და სხეულის
გამგებელი დაბადებიდან ვიდრე
სიკვდილამდე ცაში და არქიპე-
ლაზე.

ურუელებმა თავისი სჯული
არქიპელაგის მრავალ კუნძულზე
გაავრცელეს.

რჩეულის პატივმოყვარეობა
გახდა ღამის მთელი ხალხის
შინაგანი ძალა, რომელიც
ასულდგომლებად მათ.

რჩეულობამ, ანუ ყველგან და
ყველგვარში პირველობისკენ
სწრაფვამ, ოქროს და ფულისმოყ-
ვარეობამ, სხვა ხალხებისადმი
ზიზღამ, თვით ურუელებს

განუშხადა უამრავი განსაცდელი,
ურიცხვი მტერი, მაგრამ რჩეულობა
გახდა მრწამსი ხალხისა, რომელ-
იც აღრიდანვე მიეჩნია მოხერხე-
ბულობას. მათთვის უფალის სახ-
ელით საკუთარი კეთილდღეობა
გახდა მთავარი და არა ზნობად
წოდებული რაინდობა, გაჭირვე-
ბულთა შეცოდება და ქველმო-
ქმედება. მათ ფარულად ყველა
კუნძულზე დაიდეს ბინა, მოედნენ
იმდროინდელ ქვეყნიერებას და
ყოველივე ამას აკეთებდნენ
უფალი დემეტრის სახელით.

მთიანი და ღორღიანი ურუს
კუნძული აყვავებული ქვეყანა
გახდა.

ურუელებს ჰქონდათ საიდუმ-
ლო, რასაც არავის უმხედდნენ
ყოველი ქურუ ურუელი იყო და
მისგან მოდიოდა პირველი ცოდვა,
რაც შემდგომ ურუელებს არა-
სოდეს მიუწევენია ცოდვად.

მტერს რა დაუღვევდა ურუს.
ჯერ სამხრეთელმა მეზობელმა
შემოუტია, მერე დასავლეთელმა.
ურუელებმა სასტიკად დაამარცხეს
ისინი.

გავიდა ხანი და მეზობლები
გაერთიანდნენ ურუს და მათ
მხარდამჭერთა წინააღმდეგ-
სასტიკ ბრძოლებში ურუ დამარ-
ცხდა, რაც ხალხმა უფლის
განაწყენებად ჩათვალა და უფლის
სადიდებელი ახალი მოძღვრების
შექმნას მოჰკიდა ხელი. მოჰკიდა
ხელი და შექმნა კიდევაც მთელი
არქიპელაგის განმაცვიფრებელი
სადიდებელი უფლისა, რომელშიც
თავისი ადგილი მიუჩინა არ-
ქიპელაგის ყველა ხალხის
გამორჩეულ სიბრძნეს და
გამოცდილებას.

ურუ არა მარტო სადიდებლებს
ქმნიდა, არამედ ზრდიდა
უფლისთვის თავადებულ ადამი-
ანებს, წინასწარმეტყველებს,
სასწაულმოქმედებს, მისხნებს,
ჯადოქრებს, რომელთაც საოცარი
დამარწმუნებელი და მისტიკური
ძალა ჰქონდათ მტერსა თუ მოყ-
ვარეზე.

ურუს ჭკვიანი სახელმწიფო
მოღვაწეები მართავდნენ, რომ-
ლებმაც მიზნად დაისახეს ყველა
ურუელის გაერთიანება, და მი-
აღწიეს კიდევ.

ურუელთა რჩეული წარმომად-
გენლობა სახელგანთქმულ სას-
წაულმოქმედთა და მომჯადოე-
ბულთა ამალით ფარულად შევიდა
კოპთა ქვეყანაში, სადაც ურუ
დიდ მოხელე ვეზირობდა. ვეზირი
განუღვა მეფეს და ყოფილ ტყვე-
თა განთავისუფლება მოითხოვა.

განრისხებულმა მეფემ ვაზირი
სამსახურიდან გააგდო და ურუ-
ელებს ყველაზე მძიმე და დამამ-
ცირებელი საქმეები დააკისრა.

უმემს თავის უფალს ურუელებ-
მა.

უფლის რწმენით ყოფილმა
ვეზირმა, რომელმაც კარგად იცო-
და კოპთა ძლიერი და სუსტი
მხარეები, დიდი უბედურება დაა-
ტყვა თავს ქვეყანას –
ქარიშხლები, მოუსავლიანობა,
წყალდიდობა, საქონლის ჭირი,
ბუზანკლები, წყლულიანობა, კომ-
ტელ დიდ მოხელეთა უცვარი
გარდაცვალება, სამარხებიდან მიც-
ვალბუფლთა ამოხვლა. ასე
გრძელდებოდა რამდენიმე თვე.
შემინებულმა კოპმა მოსახლეობამ
ურუელებს ტერები დაარქვა, ანუ
მათ ენაზე შიშის მოხვედრები,
რომლებიც ყველგან ჩნდებოდნენ
და მოულოდნელად ქრებოდნენ.
დამფრთხალი მოსახლეობა მეფეს
ურუელთა გაათავისუფლებას თხ-
ოვდა, მაგრამ მეფე თავისას არ
იშლიდა.

ყოფილი ვეზირი და ტერები
შურისძიების გზას დაადგნენ და

უფლის სახელით კოპთა ყველა
ურუოსი ვაჟიშვილების დახოცვა
გადაწყვიტეს.

ერთ დილით ყველა კოპის
ოჯახში ერთბაშად იქუხა გლოვის
ზარმა, მათ თავისი უფროსი
შვილები მკედარი იპოვეს ლო-
გინში, ბევრგან ცეცხლის აღმა
შთანთქა კოპთა სახლები და ცხ-
ოველთა სადგომები. ურუელთა
შვილები და ქონება კი უვნებლად
გადარჩა.

დედოფალი გლოვობდა თავის
ერთადერთ ჩვილ ვაჟს, –
უფლისწულს.

ახლა სისხლგამშრალი მეფე
თავის ყოფილ ვეზირს შეეხვეწა
ურუელთა გაყვანას.

ზეიმობდნენ ტერები, ზეიმობდა
ურუმის ხალხი, თუმცა ბევრმა
კარგად იცოდა კოპთა ნაყოფიერი
მიწის ფასი, აქაური თაფლის
სიტკობ. ვეზირმაც იცოდა ხალხის
ნაწილის განწყობილება, მაგრამ
ისიც იცოდა, რომ ისინი ჯერ
კიდევ მზის თავყანისმცემლები
იყვნენ და არ იცოდნენ თავისი
სჯულის და გამორჩეულობის
სიტკობ.

კოპიდან გამოსვლის დღე
ურუმთა დღესასწაულად დადგინ-
და.

გლოვობდა კოპთა ქვეყანა.

გაერთიანებულმა ურუელებმა
ახალი ცხოვრება დაიწყეს.

მალე მათი ქვეყანა უძლიერესი
გახდა არქიპელაგზე, მაგრამ
მტერებმა ჩივიდეს ძალაუფლება
და არაფერზე იხვედნენ უკან.
ურუმში ადამიანთა ხოცვა-კლერა,
სისხარბე, გაუტანლობა, ძალადობა
მოძმეთა მიმართ, სისხლის აღრევა
ჩვეული მოვლენა გახდა.

ტერორი, როგორც ყველაზე
გამარჯვების საშუალება, შავი
ჭირივით მოედო მთელ არ-
ქიპელაგს და ერთ დროს მშვი-
დობიანი კუნძულები დაუნდობელ
სისხლისღვრაში გადაეშენენ ერთ-
მანეთთან, რასაც ბოლო არ უჩან-
და.

რჩეული ხალხი თავის აკვი-
რებულ რჩეულობას ვერ ელეო-
და.

ასე გავიდა კიდევ
ათასწლეული.

ადამიანები კარგად ხედავდნენ,
რომ არქიპელაგზე კლიმატი
იცვლებოდა, ოკეანეში ეშვებოდნენ
კუნძულები. ხალხი ლოცვა-ვე-
დრებაში ათენებდა და აღამებდა,
მაგრამ ვერაფერს ცვლიდა. ეტყ-
ობა, ზეციურმა ძალებმა რჩეუ-
ლობის მიუტეველები ცოდვისთვის
შურისძიება გადაწყვიტეს.

ტერებმა, რომელთაც
უზარმაზარი სიმდიდრე დაა-
გროვეს და ოქროდ აქციეს, დიდი
ნაგებობა ოკეანის მეორე მხარისკენ
გასწიეს.

ბევრი მათგანი ოკეანეში შთან-
თქა, ნაწილმა კი ხმელეთზე მოიკო-
და ფეხი.

ორ-სამ თვეში არქიპელაგის
ყველა კუნძული წყალმა დაფარა.

იქნებ ჩაძირული ატლანტიდის
ლევანდ აქედან წამოვიდა.

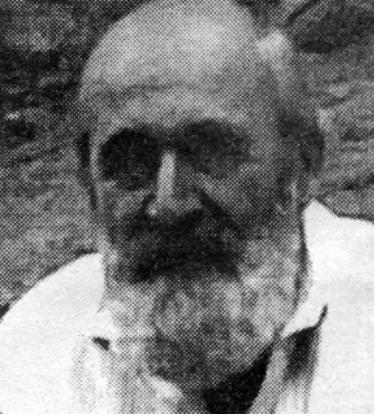
იქნებ ტერებსაც დარჩათ
მემკვიდრეები და მკვლელთა თო-
ბები, რომლებიც ყოველთვის იყუ-
ნენ და არიან დღესაც ყველა
ხალხსა და ქვეყანაში.

ამბობენ, მათი ხელი ურევიო
აფხაზეთის დაქვევდაში.

იქნებ კი, იქნებ არა, ვინ იცის!

რაფიელ ბელანტია
თბილისი,
11 სექტემბერი, 2005 წ.

ალექსანდრე აბლაძე: სააკაშვილი იმ რევოლუციონერ კამოს მაგონებს, რომელმაც მიზნის მისაღწევად სიხეში... ყველა ვიხით, რას შეჭამა

ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორი, არმენოლოგი ალექსანდრე აბლაძის მტკიცებით, ქართული არმენოლოგია დღეს საფრთხის წინაშე დგას. თუ ვინაა დაინტერესებული აღნიშნული დარგის გაუმჯობესებით, რამ გამოიწვია ალექსანდრე აბლაძის და გიული ალასანიას შორის არსებული მრავალწლიანი დაპირისპირება და რამ აიძულა აბლაძე, ისტორიის ინსტიტუტზე დაეტოვებინა — ამ თემებზე გახუტ „საქართველო და მსოფლიოს“ ალექსანდრე აბლაძემ ესაუბრა.

— სააკაშვილის ანტიქართული ხელისუფლება გარკვეულ სომხურ წრეებთან ერთად საქართველოში ქართული არმენოლოგიის მოშლას ცდილობს. ავად თუ კარგად, ქართველ და სომეხ ერებს ათასწლოვანი ურთიერთობა აკავშირებს — დაწყებული ქრისტეს შობამდე, მეორე საუკუნიდან დღემდე. ეს ურთიერთობა არა მხოლოდ სომხების, არამედ ქართველი მკვლევარების, ისტორიკოსებისა და არმენოლოგების შესასწავლია. მოგეხსენებათ, ერთი მხარის მიერ შესწავლილი საკითხი ხშირ შემთხვევაში ტენდენციურია. ამას ამტკიცებს ის ფაქტი, რომ ქვემო ქართლის სამხრეთ ნაწილს — ლორე-ტაშირის სომხები საკუთარ ტერიტორიად მიიჩნევენ (არა და, 1918-1921 წლებში, საკუთარი ინტერესების გამო, ლორე-ტაშირი ინგლისმა ნეიტრალურ ზონად გამოაცხადა). 1930 წლიდან სომხები თავიანთ მიწას უწოდებენ ჯავახეთს. მეტიც, სომხების ლიტერატურის მიხედვით, თბილისი სომხური ქალაქი ყოფილა. როგორც ხედავთ, აღნიშნულ მაგალითებში ობიექტურობა სრულიად დაკარგულია, სწორედ ამიტომ უნდა არსებობდეს საქართველოში ქართული არმენოლოგია.

ხელისუფლებას არა მარტო არმენოლოგიის, ჩემი განადგურებაც აქვს განზრახული. — იქნებ დააკონკრეტოთ, რას გულისხმობთ და აქვე თქვენ და

გიული ალასანიას დაპირისპირებაზე გვიამბოთ...

— ამაზე მეტი განადგურება რა გინდათ, უკვე 5 წელია, უმუშევარი ვარ გიული ალასანიას წყალობით. ოღონდ სააკაშვილის სომხობა არ გამეხმარებინა და დედა-შვილმა ისე დააპინდა ის ღარბი, რომ ერთ ძარბავს არმენოლოგსაც ვერ ვხედავ ასაკრებზე, ერთი მოსწავლემ კი არ მგახვს.

ისტორიის ინსტიტუტიდან გიული ალასანიას ინტერვიუს გამო გამოვიშვეს. მთავარი მიზეზი სწორედ სააკაშვილის შემხვედრის ჩემი აზრით იმას იყო. გიული ალასანიამ იმასაც კი ამბობს, თურმე აბლაძემ სააკაშვილის სომხობას იმითმ დააბეზა, ამაში უფლს უხდინაო. რა მითქვამს ან მე, ან ჩემს სახლს ბამბოღების, თავადაც ხედავთ...

უნდა აღინიშნოს ისიც, რომ გიული ალასანიას მუდამ მის კონკურენტად მივიჩნდი და ჩემს გასაგებებად არაფერს თაკილობდა, ირგვლივ ყველას მიმხედრებდა, ინსტიტუტის ხელმძღვანელობიდან დაწყებული, რიგითი თანამშრომლებით დამთავრებული, მაგრამ მისთვის სასურველ შედეგს მანამ ვერ მიადგინა, ვიდრე მისი შვილი ქვეყნის პრეზიდენტი არ გახდა.

მასხოვს, ახალგაზრდობაში, როცა ჩემი განყოფილების გამგედ დანიშნა გადაწყვედა, ალასანიამ ეს მისი კარიერის დასამარებად მიიჩნია და იმდენი მოახერხა, თავისი ეშმაკობის წყალობით, თანამდებობაზე თვითონ დანიშნეს. ამ დროისათვის ალასანია ასეთი „გაქაჩული“ ვერ იყო, და გზის გაკვლევაში მაშის (მამამისი საბურავების ფაბრიკის დირექტორი იყო) ფულს და სანუქრებს დიდად ეხმარებოდა. მიუხედავად ამისა, იგი არც ძალურ ხრიკებს (?) არიღებდა თავს, ოღონდაც მიზნისთვის მიმდევარა.

10-11 წლიანი თანამშრომლობა მაკავშირებს ამ ძალბატონთან და კარგად ვიცი რაზეა წამსვლილი. ამგვარი ჩაწყოებით იგი კომპარტიის პრემიის ლაშქარბატონს ბახვს თავის ღრობს.

1976 წელს ივანე ჯავახიშვილის ასი წლის თავზე მისაძღვნელი კრებულის გამოცემა დაგვევალა, რედაქტორად მე დანიშნეს. წერილი გიული ალასანიამაც მოიტანა, მაგრამ უნდა გენახათ, რამდენი შეცდომა აღმოუჩინე და როგორ გამობრახდა ამის გამო. მიუხედავად ამისა, მეორე დღეს ალასანიამ გასწორებული ნაშრომი მოიტანა, რომელიც ისე განსხვავდებოდა წინა

წერილისაგან, როგორც ცა და დედამიწა. თურმე ჩემი შენიშვნების გასწორება გამგეს დაუძალბია და მასალის ხელმეორედ გადაწერაშიც ის დახმარებია. აი, ასეთი პროფესიონალი გახლავთ გიული ალასანია. თავი ისტორიკოსად მოაქვს, მაგრამ ბევრი არაფერი გაეგება ამ დარგში.

— რა არგუმენტები გაქვთ სააკაშვილის სომხობასთან დაკავშირებით?

— სააკაშვილი და სააკოვი სომხეთში დღესაც გავრცელებული გვარებია. ამ გვარის ორიგინალური ვერსია სააკიანია, მაგრამ რუსეთში წასულ შემთხვევაში ჩამოსვლები კი სააკაშვილები გახდნენ.

რადღა შორს წავიძვით, საკუთარ წარმომავლობას ჩვენი პრეზიდენტიც ბაბუა მიხედავს სააკაშვილი არც კი მაღაზდა. თავის ღრობს მას თანამშრომლობა ცნობილ ძარბავს აკრებს ხუთსა ბერულავასთან მიუწვია, რომელიც იმ დროს ბამბოღების „ბანათების“ ხელმძღვანელი იყო და სააკაშვილის წინაშე უნდა გამოეცხადებინა ისტორიის შესახებ. წინის ბანტილისას სააკაშვილს ხუთსათვის უთქვამს, არ ბიკვირს, სომხობა კაცმა ძარბავს რომ ღვინოვან პინოტო? ამ აბაჯანს ხუთსა ბერულავა აკლიან ხუთრად იხმანდვან...

გადმოცემის მიხედვით, მიხეილ სააკაშვილის (ბაბუის) მეხოხლად მცხოვრებელი ხალხი იმასაც ადასტურებს, რომ იგი ერთხანს ნამდვილ გვარს — სააკოვს ატარებდა.

1950-58 წლებში მიხეილი სამედიცინო სექტორის რექტორი გახლდათ, რადგან სტალინის დროს გორელებს წყალობდნენ.

ბოტელ სააკაშვილებზე კი, ცნობაზე იაკობ ბობაშვილი ბვაშვილს. მართალია, ნაწარმივანი ნახსენებია სომხური მღვდლის ვინაობა დოკუმენტურად უცნობია და ტანტანტანით მოიხსენიება, მაგრამ სულხანთ იაკობ ბობაშვილს იგი შემთხვევით არ მოუხანტანას სომხს სააკაშვილად. მოგეხსენებათ, იაკობ ბობაშვილი სომხური ბოტანიკის მღვდელი იყო და ახლოს იმდროინდელი სომხური მღვდლის ვინაობა დოკუმენტურად უცნობია და ტანტანტანით მოიხსენიება, მაგრამ სულხანთ იაკობ ბობაშვილს იგი შემთხვევით არ მოუხანტანას სომხს სააკაშვილად. მოგეხსენებათ, იაკობ ბობაშვილი სომხური ბოტანიკის მღვდელი იყო და ახლოს იმდროინდელი სომხური მღვდლის ვინაობა დოკუმენტურად უცნობია და ტანტანტანით მოიხსენიება, მაგრამ სულხანთ იაკობ ბობაშვილს იგი შემთხვევით არ მოუხანტანას სომხს სააკაშვილად.

შესაძლებელია, ქართული აღნაგობისა და დაბოლოების გვარები წარმოშობით სომხური იყოს. მაგალითად, მე-7 საუკუნეში გვევლინება ქართველი ისტორიკოსი, ქართველი მემატიანე გორგჯანიძე, რომლის გვარიც ასევე ქართული აღნაგობისა იყო, მაგრამ იგი ნასომხარი გახლდათ. ასევე ბეჟუაშვილი შეილზე მთავრდება, მაგრამ ამ გვარის მატარებელი მე-17 საუკუნეში თეთრიწაროს რაიონში ჩასახლებული სომხები არიან. დროთა განმავლობაში ისინი სხვადასხვა კუთხეში დაიქსახნენ და დღეს ქართველები.

სხვათა შორის, იმის შესახებაც აღმოთქვა მოსაზრება, რომ გიული ალასანიასაც გადაკეთებული გვარი აქვს, პირადად მე ამის დამადასტურებელი დოკუმენტაცია არ გამაჩნია, ამიტომ ჩემთვის იგი ისეთივე ვაიქართველია, როგორც — ფილიპე მახარაძე. შვილის ანტიქართულ ქმედებებსაც ამიტომ არ ეწინააღმდეგება.

— მიუხედავად არსებული არგუმენტებისა, მიხეილ სააკაშვილი თავის სომხურ წარმომავლობას მაინც კატეორიულად უარყოფს...

— რამდენიც უნდა უარყოს, მას თავისი ვიწროობა ისედაც ყიდის. ბევრი სომხები ამასობა, ნასომხარი პრეზიდენტი გვახვია, რაც კი რამ ბაკმივანულა საბარბოვლო, იმე ჩვენი კაცის წაპოვობით. თავისე მისხეილ სააკაშვილი კი საკუთარი მტრებისა და მასადა რადს არ კარგულს. ძარბავები ცოტათი მაინც რომ ბამბოღებისაგან, მას კუთვნილ ადგილს მიუხედავად, სწორედ ის აწინებს მას. მიხეილ სააკაშვილი დღეს მთავრის მთავარი ზირია. მას საბარბო თემური მიწვევ უშრად სჭირდება. იგი ბანაკუთრებით ამერიკაში მყოფ ბავშვებთან სომხურ წარმომავლობას უმტრული (თუმცა არც რუსეთის სომხური წრეების ფინანსური და პოლიტიკური მხარდაჭერა აკლია — „ილოტი“). ისინი მართლმადიკალისმებით ცდილობენ საბარბოვლო დასუსტებას და სომხეთისათვის ზღვარზე პირდაპირი ბასასვლელის მოპოვებას.

საკაშვილი იმ რევოლუციონერ კამოს მაგონებს, რომელმაც მიზნის მისაღწევად, ციხეში... ყველამ იცის, რაც შეჭამა.

ასევე მაგონებს XIX საუკუნის ერთ-ერთი დოკუმენტის პერსონაჟს — სტეფანე შიხუაშვილს მარკიროზას ძეს, რომელმაც ბატონისაგან თავის დასახსნელად საკუთარი — სომხური ეროვნება — უარყო, დედამისს მრუშობაც კი დააბრალა. მართალია

შიხუაშვილად ვითვლება, მაგრამ დედამისს თურმე მანდუაშვილი დასწოლია და მე იმ მანდუაშვილს შევექმენით, ანუ მიზნის მისაღწევად ნაბიჯვარი დაირქვა დედას მრუში უწოდა. მამამისი კი შვილის ამ ქმედებას დასტირდა. ასე საგულდაგულოდ მალავს სააკაშვილიც საკუთარ ფესვებს.

— ამ მოსაზრების გაფედრება დიდი აუიოტაჟი გამოიწვია რობერტ სტურუას ირგვლივ...

— რა თქვა ასეთი, ამ ადამიანმა, აუიოტაჟი რომ გამოიწვია? ადნიშნა ის, რაც ისედაც დადასტურებული ფაქტი იყო, მით უმეტეს, სახელი არც კი დაუკონკრეტებია. რობიკოსთან მე სულ სხვა სასაყვედურო მაქვს; რამდენიმე წლის წინათ მან ქართველების ეროვნული სახარება — „ვეფხისტყაოსანი“ აბუჩად მოიხსენია. ამს უფლება საკუთარი თავისთვის არ უნდა მიეცა...

— ბატონო ალექსანდრე, რამდენად ახლოსაა ის ფაქტი რეალობასთან, რომ თურმე საქართველოში 650 სომხური ეკლესია არსებობდა, რომლის ადგილსაც სომხები დღეს ითხოვენ?

— დავიწყოთ იმით, რომ სომხეთის ეკლესიას იმთავითვე ჩაფიქრებული ჰქონდა, რომ საქართველო როგორმე სომხეთის დაქვემდებარებაში გადაეყვანა, თუმცა ისე აღმოჩნდა, რომ სომხეთი ქართველების დასაცავად გახდა მუსულმანური შემოტევებისას. ამ დროს საქართველო არა მარტო სისხლს დღვრიდა ერთმორწუნე სომხეთის მხარდამხარ, არამედ სომეხ მოსახლეობასაც იხიზნავდა. სწორედ ამ დროს ჩნდება საქართველოში სომხური ეკლესიები, რათა ამ შემთხვევაში ხალხს თავისი სალოცავები ჰქონოდა.

სრული პასუხისმგებლობით ვაცხადებ, რომ სომხების გარკვეული ნაწილის ეს მოთხოვნა სრულიად უსაფუძვლო და უსამართლოა. თუმცა, არ ვიცი, ამასთან დაკავშირებით რას გადაწყვეტს თავად ნასომხარი სააკაშვილი და რის უფლებას მისცემს სომხურ გავლენიან წრეებს.

აქვე მინდა ვთქვა, რომ მიხეილ სააკაშვილს ჩემი არსებობა დედამისით არ მოსდის თვალში, მაგრამ მე არც მისი მეშინია და არც გიული ალასანიასი. ისტორიულ რეალობას ყოველთვის გავახშიანებ.

ესაუბრა ეკა რობაქიძე (გაზ. „საქართველო და მსოფლიო“, 8-14 ივნისი, 2011 წელი, №20 (11))

ალიო ქობალია
რჩეული მებრული
ლემსები
აია რიელიძე

ერია რე, მორია რე,
თუთაშფერი ბორია რე,
ზღვა ორიუ ოდიარეს,
ფორილიე ფურიალე.

მაფაშ ხორი-ხორიალე,
ხორგონი დო ხალია რე,
ორქოყილო ხვიარელსუ
ხაიაში ხოლუა რე.

გინულასუ მიორენი,
მადინაფუ მედია რე,
მონიარე მიაარენი —
უთურეფი მეფიარე.

ერია რე, მორია რე,
გილეფაფუ მორიალე,
ზღვასუ კოკო გელაფირი
აფსირტე დო აია რე.

მენიშოლი
ათე ნიში მიში რდას, ზღვაში
ეკნაყოთემი,
ბორბოლიაშ ნამოსას

მითუტყობუ ნოთენი,
მუჟამიში ფარონემს ნარდიე
დო ნოგეფი,
სონი ბორიეფიში უსოფუნდ
ნოდეფი?

ქოძირუო ნასისმარუ მაფა-
ბჟამი ნოხვენი,
უკულ ბორეფი ყუნაფილი,
უკიანოს ნოზღვენი...
მურე მიკიფიფორუნი, ცასუ
მიკოქოსელი,
მენიშოლიში შური რენ დო
ერქემიში ნოსეფი?..

ბინეხისუ ქუდვოყაშა...
ბინეხისუ ქუდვოყაშა,
ეშე გეშეყაყუნუქუ,
ცასუთ ქიგებჯინეჭუ დო
ნერჩის ვედვეთიბეჭუქ.

თუთაშ იშო გიბგორუა
ჯვეშეფიში ხონარემს,
კათაფილი იყუაფუ
ჟინი ცაში ბორიემს.

მურიცხემსუ ქუსინთუა
ნასერუა წკვარამებს,
თუთაშ ფერსუ ქუნოლუა
ნაჩერუა ლაწკარემს.

...ბინეხისუ ქუდვოყაშა,
ეშე გეშეყაყუნუქუ,
ცასუთ ქიგებჯინეჭუ დო
ნერჩის ვედვეთიბეჭუქ.

გესერელს
კირიბია წინიკელს
გიოხანტანდ მურიცხემს,
მენცარული წინიგეფი
მითუტყობუდ ფსუალემს.
აკა ქიგმაგორედას,
მიშეფსოფუქ სიზმარემს.

„მებდინაო გესერელს?“ —
მევორეჭუ თუთაშემს.

ნაცოდარი
ცაშ ნოტენი გამკოლაფე,
უზვამერიშ ნაჭარა,
აკოსერელს უსერეთუ
ვემიოქუ ნავალა.
მუხურონსუ გილესოფუ
ჭითა ხოჯი ნაზალა,
ჭყეში ოროს ქოთხოზაფუ,
მისარონი ზარზალანს.

მოქვი
მიქუმინ- ჩქიმი მოქვი,
ვარჩხილ ოხოლო მიაარე...
ვამარგენს = მუთუნ თოკი,
კალმანაში ბინა რე.

ართი აფუ ჭვიმა, კოხი,
აღრე ენადგინა რე...
მელე-მოლე უფინ ნოხი,
ჟინი ორთაშ ნინა რე.
გაფაფუნა, ჯალა-ჩქონი

კირდეუსუ მინარე,
მესოფუნსუ სჭვამას ორქი,
ნდლულაფირი კინა რე.
მოჭითარე მუში როკი
ჭილოუმი ჭილა რე
ტაროზემსუ ცაში კონკი
ჩხორიათუ გინარე.

მინარჩალუ ქუა-მოქირს,
უჩა ზღვაში კილარე,
დააწყარსუ მოქვიმ კონკი
სიზმარცალო დილარე.

აკმანთხაფუ გვალეფი
აკმანთხაფუ გვალეფიქას ბჟა
დო თუთა კილაგანს,
აშნაჭოფა ჩიტეფიშ ფსუა ივალ
კირდანას,
საარქანო იჭკირჭკინ, პელაგონი
მიგანს,
გასოფუნა გვერშაპეფი
ლეჭკანდერიშ კილანას.

მ უ რ ე მ მ უ მ უ

ბორჯი მისაპი

აჩქარა ზანთარაიამ ტურასავით წამო-
პარება იცის, სკოლის შენობის შუაგულ-
ში მოაჯირიანი აივანია, მოციციქული
ღია სივრცე, ჰოდა, იქიდან წამოგადგება
თავზე, **“ლოქმზე”** დაყენებულ უმცროსკ-
ლასელებს ყურადღება თუ მოუდუნდათ.

თამაში მე არ ვმონანილებ, მაცუ-
რებლობას ვჯერდები, ტუტუ ეჯობა ცა-
ციაა და კამათლების დასმის დიდოსტა-
ტი, გაზეთზე მასთან დაჭიდება აბსურ-
დია, იციან ეს ბაკვა და ზომულ სახეიშ-
ვილებმა, ამიტომაც მოუწონებიათ წი-
ნაფრიანი ქუდი, ფორტუნა ტუტუს წი-
რესაა, ცალი ყური მაინც აჩქარას ნაბი-
ჯებს დარაჯობს, კატის თათებით დაია-
რება, თანაც იმისი იმედი აქვთ, დღეს
დიდი შეჯიბრია და რომც მოიხელთონ,
მარცხენა გარემარბ ტუტუ ეჯობის მიუ-
ტევებენ იატაკქვეშეთში საყომარბაზოდ
უმცროსკლასელების ნაჭყულებს, აზარ-
ტულ თამაშებს პატარა სკოლის იატაკქ-
ვეშეთი — კაზინოც ასრულებდა გუშინ
თუ გუშინწინ, იქაური სამორინეს ბა-
ტონ-პატრონები ახმახი ჯუმბერ გამისო-
ნია და ჩაჯიკინებული ონერ ბელქანია
გახლავან, ანდა თამაშის გუნება-განწყო-
ბილება თუ გაკრეფილა, ენევიან გა-
ზეთში შეხვეულ თუთუნს და გაკვეთი-
ლების ქრონომეტრაჟს ასრერიგად
ამოკლებენ, ზოგჯერ კიდევ ტრიფო ალ-
ფენიძეზე იძიებენ შურს, ყურზე ხელის
ტაცება რომ უყვარს, გამოძებნიან სადმე
ნახევარმეტროიან ხელჯოხს და სადაც
მისი ჭრაჭუნა სკამი განთავსებულია, მო-
ფაფალებულ იატაკს მისცხებენ.

— ძუიკები! ძუიკები! — ყვირის საკლა-
სო ოთხიდან ტრიფო ალფენიძე და სკა-
მიანად ხტუნავს ქვემოთური ვიბრაციით.
ოთხმეტკაველიანი ჰორიზონტიდან
ძუძუმტეს ველოსიპედის ბორბლები დატ-
რიალდება, ზარს აჩქარუნებს, სამჯერ და-
არტყამს წრეს სკოლის შენობას, ინფორ-
მაცია გადმოცემულია, რომ საგანმანათ-
ლებო სივრცეში აჩქარა ზანთარაია გა-
მოჩენილა.

ტუტუ ეჯობა მაინც არ იტეხს იხტი -
ბარს, ჯერ ბოლომდე არ გამოუცარიე-
ლებია სახეიშვილებისთვის ჯიბეები.
მოსწავლე-მასწავლებლის ხმა მშვენივ-
რად აღწევს საფრთხეგაჩენილ ჩვენს სმე-
ნაში.

წრიალებენ ანზორ გუნჯუადა და ედ -
ნერ პაპაშვილიც, ანზორ ორმაგად შე-
ფიცხუნებულია, ეს ზომიერად სახეჭორ
ფულიანი ყმანვილი სიმაღლეში გავარდ-
ნილა მამასავით, მის ქვეშეცნეულ ორ
ჭოფობას მშობლების მახლობლობა კვე-
ბავს, ნაბლისფრთმიანი დედამისი თალ-
იკო დაწყებით კლასებს ასწავლის, მამა
ფიზალზრდად და შრომის გაკვეთილებს
იზავსებს მომმარაგებლის პროფესიასთ-
ან ერთად.

— სვანივით გული აქვსო, — იტყვიან
შალიკო გუნჯუაზე, — თუკი გაბრაზდა,
ათი კაცი ვერ დააკავესო, — ჰოდა,
ამისთანა მამა-ბატონის კლანჭებში ჩა-
ვარდა ენდომება სწორედ მშვილდივით
მოქნილ ჩვენს ფრთხილთელს!
ედნერის კრთომას კი მათი ნათესაობა
ასაზრდოებს, — აჩქარა ზანთარაია ბიძად
ერგება.

ძუძუმტე ახერხებს ფიზკულტურის
სახიფათო მასწავლებლის დროებით გან-
მუხტებას ყომარბაზების საუფლოთა მო-
სათვალისწინებლად.

— სილა უკვე დაყრილია, მასწ! — ანე -
ული ხმით განუმარტავს სახელაფლაჟა
კაცს სტადიონის ტექნიკურ მდგომარეო-
ბას, — თხუთმეტი ელიაგებისკენ დაყვა-
რეთ და ამდენივე — აქეთ, დავტკეპნეთ
მერე **“ტრამპოვიტ”**.

— მშრალი თუ იყო; — ეკითხება აჩქა -
რა და ველოსიპედის კორპუსით იატაკქ-
ვეშეთისკენ გზამოჭრილი მოუსვენრობს.
— ხიხილასავით! — მსწრაფლ პასუ -
ხობს ოთარი, — ბაგინსკების მისადგომე -
ბიდან ავიღეთ, ჯუმბერ ზანთარაია ჩა -
მოსულია, მასწ;
— აქ არის! — ეუბნება აცქმუტებული
აჩქარა, — შენ ჯუმბერის მაისურისკენ
გიჭირავს თვალი! შაქროც იქნება ფეტე-
ლავა, ჩვენი გუნდი ახლა გაცილებით
ძლიერი შემადგენლობით გამოვა, დარ -

ჩელები აშკარად გვეჯობნიდნენ პირ -
ველ თამაშში, უბრალოდ ბედი არ
სწყალობდათ თორემ, ჯუმბერი თბი-
ლისის **“დინამოში”** არ მიუღიათ, უკვე
გვიანია შენთვის ძირითად შემადგენლო -
ბაში თამაშიო, სათადარიგოში კი თავ-
ად იუკადრისა, საათი ხომ არ მატყუებს,
კაციშვილი რომ არ ჭაჭანებს, რა ხდება
ნეტავი;

— დიდი თამაშისთვის ემზადება ყვე -
ლა მასწ, სტუმრების ღირსეული დახ-
ვედრა უნდათ ჩვენებს, თამაშის შემდეგ,
ვფიქრობ, პოლიას სასადილოში პურ-მა -
რილის გამართვას აპირებენ, კუკური
ბუნივამ მუხლი იტკინა, ბეკი ვინ გვე-
ყოლება, ეგ თუ ფორმაში ვერ იქნა;

— სერიოზულია;
— კი, კოჭლობა ნედან ალეს ნისქ-
ვილთან.

— ხუთ საათამდე გაუვლის, — აჩქარა
ზანთარაია სამასწავლებლოსკენ დაძვრას
არ აპირებს, იცის, ქალები ჯერ არ გა-
მოჩენილან და რატომ ისულსწრაფოს;
ჭანიების სიძეა, ანგელოზი ცოლის პატ-
რონი. მართალია, შვილი არ ჰყავთ, მაგ-
რამ არც ზრდიან ვინმე უპატრონოს თუ
გნებავთ ნათესავისას, აჩქარა დიდი მე-
ქალთანა და მასთან სიახლოვე თავსაფ-
რიანებისთვის სარისკოა, — კარში ზაურ
ჯოჯუა ჩადგება, ნამდვილი კატაა.

— ავშენებულვართ და ეგ არის, —
ტაშს შემოჰკრავს ძუძუმტე.
— სიგარეტზე გამეგზავნები?
— რას ამბობთ, მასწ?

— აგერ ფული, ორი კოლოფი **“კოლ-
ხეთი”** მომიტანე!

— სამასწავლებლობში იქნებით, მასწ?
— ჰო, სამასწავლებლობში!

ოციოდე წუთში სამასწავლებლობში
რომ მობრუნდება ოთარი, ყველანი იქ
ვეყვრილვართ, მაგიდაზე დახვავებულია
“უგაჩები”, ასანთის ფოსფორით რომ
ვტენით და ვაბათქუნებთ გოგონების გუ-
ლის გასახეთქად. ლამაზბარიანი შურ -
დულები, კასტეტები, დაჭყლეტილობო-
იანი გოგებაშვილის თუ ჩინური **“პერო-
ები”**, ხურდები, რამდენიმე წყვილი კამა-
თელი, მინჭყრეულ-მონჭყრეული სიგარე-
ტები.

კედლის გასწვრივ ჩამწკრივებულნი
ვცახცახებთ, დაგვახვევენ თავზე მშობ -
ლებს, თუკი აჩქარამ მოიგუნება, თვი-
თონ რომ გვეცემოს, შაქარყინულია, აჩ-
ქარა არ სულსწრაფობს ჩვენს დასჯას,
ძუძუმტეს **“კოლხეთის”** კოლოფებს ართ -
მევს, თან დავალებასაც მიაყოლებს:

— მიშას დამიძახე და კიდევ — ერიკო
პაპასქუას, შალიკო სადაც არის გამოჩნ-
დება, დანარჩენს მე თვითონ მოვუვლი.

— ამ ერთხელ გვაპატიე, მასწ, — თავ -
ჩალუნულია ნაფოტივით თხელი ტუტუ
ეჯობია.

— შენ სხვანაირად დაგსჯი, დღეს სა-
თადარიგო სკამზე დაჯდები, თუნდაც
ათით ნოლი ამოგტენონ დარჩელებ -
მა, აბა, თქვენი დასილაქებით გავიფუ-
ჭებ ხელებს?

— ამ ერთხელ, მასწ, მერე თუ დასჯაა,
ჩვენი დავსაჯე, ბაკვა, ზომული და მე,
ეგენი რა შუაში არიან?

— **“ეგენს”** განახებ მე შენ, სათადარი-
გო სკამზე რომ მიგალურსმავ დღეს!
თვითონ გაფუჭებული რომ ხარ არ კმა-
რობ და სხვიც გინდა ნაახდინო?

— **“ცეპი”** გამიფუჭდა, მასწ, — აიტაცებს
სიტყვას თავჩალუნული ძუძუმტე.

— ფეხით წადი, ფეხით! წასვლა და
მოსვლა ერთი იყოს!

— ველოსიპედს რომ მომპარავენ, მასწ!
— ამოიყვანე ბიჭო, სკოლის აივანზე,
აქ არ არის თომა სონგულია?

სხვა რა გზა აქვს ოთარ ხუფენიას, ვე -
რაფერს საზრიანობს, ვერანაირად გვა -
შორებს აჩქარა ზანთარაიას რისხვას.

უკვე საკლასო ოთახებში გაქანებული
მეცადინეობაა, სამასწავლებლო სასვია
პედაგოგებით, აქ ბრძანდება დირექტ-
ორი ონერ ზანთარაია, არღენ ელიავა,
ბიყვინტია — კაკო თავალანძე და პუჭი -
კო, მისი მოგვარე რუსულის მასწავლე -
ბელი, მოსულია აკორდეონის ჯადოქა -
რი, ოქროსთმიანი პერიკო პაპასქუა, რო -
მელიც მთელი ათი წლით ეუფროსება
მას, მათი ერთადერთი და ნელიკო რამ -

დენიმე წლის გასვენებულია, ამ მწყაზარ
ქალიშვილს გათხოვება არ დასცალდება,
ისე ამაღლება ზეცად, სისხლის გათეთ-
რებით მოკვდება, მათი ზანთარაიხე დე -
და ლოგინად ჩავარდნილა, მას მერე ფე-
ხები წართმევია უსაზღვრო გლოვისგან,
მობრძანებულია შალიკო გუნჯუა, ყო -
ველ დალაპარაკებზე ფანჯრის მინებს
რომ აზანზარებს, მამაჩემიც სადაც არის
გამოჩნდება, პუჭიკო ნაალაფარში იქექე -
ბა, ელეთ-მელეთი მომსდის, ვინაიდან იქ
ლექსად გადმოვრილი ჩემი მიჯნურო -
ბა ფართხალებს, სტრიქონები მიძღვნი -
თია, კლასის დამრიგებლის ასულის მი-
მართ, საკმაოდ თამამი და ქვეტექსტის
გამიფრვის შემთხვევაში ავღრუბლიანი:

**მა დო ჩემი ელხესუ
ნირსეფ მუმოგუძუნა,
ინგრო პიჯის ნოტლით
დოყურშილი თხუმწუშმა,
მართუს მეთხოზ მართუ დო
ხუმინუნსუ ფაფალა,
გასურებე სერნკუმა
დღაში ეკონთხაფალა,
რცხონილ აფუ ზღოურსუ
მესხიფიშ ნაჭალი,
სამოხიოს მეჭყვადრე
ბალანეფიშ ჭაჭალი,
ხერხელ ტუნა მინჭუაფ,
შუმილ მიონჩვალანსუ,
ხვალე თოლ რე ქვერსემელ
კინ თოლიში ჩალამსუ.
ნისლები მოგვისსამს,
ენგურის პირას ვდგავართ
დაბურულ თხმელასთან,
მორვეს მისდევს მორვეი
და ბუებუყებს ხაბო.
დასრულებულა ლამესთან,
დღის ჭიდილი,
დავარცხნილი აქვს ზღვაურს,
მესხიების ნასიმდინდრები,
სამოხიოში შემწყდარა
ბავშვების ყრიაშული.
ფიხელი შინ მიიჩქარის,
მთვრალი გზად მიაბოტებს,
მარტო თვალის დამენბრილა
ისევე თვალის უფსკრულში.**

პლატონ ესტატევიჩი ნაალაფარიდან
ნაღმივით განმუხტავს ჩემს სატრფიალო
სტროფებს, ფანჯარასთან მიმდგარი კით-
ხლობს, მერამდენედ ამათვალეირ-
ჩამათვალეირებს, ისევე სტრიქონებს მია -
ჩერდება, თავსაც აქნევს ირონიული ღი-
მილით.

ძუძუმტე ვერ ანდობს ველოსიპედს
თომა სონგულიას, პერიკოსა და მისას
მოსაყვანად სხვები დაფაცურებულან.

აგერ, მამაჩემიც შემოტეულა სამასწავ-
ლებლობში.

ანზორ გუნჯუას ჭოლოკივით სიმაღლე
უკვე ყველასთვის ნათელია, ისე ჩაფრე-
ნია ყურებში მშობელი მამა და ახტომი-
ალებს ცერებზე.

ედნერს თითის ქნევას აკმარებენ.

ჯერი ჩემზეა, ოთხად გავეცილი ფურ-
ცილი ხელიდან ხელში გადადის, ბოლოს
დამრიგებულთან ჩერდება გვარიანსო -
ბით, გაშიფრულია ჩემი ვნებათაღელვა -
ნი, წინ გამჩერებია ქართული ენის ბაი -
რახტარი, ხელს შემომიქნევს გაცეცხლე -
ბული, მიზეზად ლექსს კი არა ყომარბა -
ზობის თვალთვალს მისახელებს სასიძოდ
შეღერის, მაჯას დაუჭერ მასწავლე -
ბელს და როცა გათარანებული ამიყ-
ვირდება, გიჟივით გავეარდები სამას -
წავლებლოდან.

არავინ გამომეკიდება.

სტადიონის ალაგესთან ძუძუმტე შე-
მომეფთვება, ველოსიპედი მარლანებთან
დაუტოვებია.

— მოიყვანეს მიშა ბიძია? — მეკითხება
დაღვრული.

— ჰო, შეუტყობინებიათ, — ვუბნები
არანაკლებ გაფითრებული, — ის ლექსი
დამიჭირებს, ყველამ წაიკითხა, ნელი მას-
წავლებელიმაც.

— ნელი მასწავლებელიმაც? — თვალებს
დააჭყეტს ოთარი.

— უნდა გადავიკარგო!
— რაებს ბოდავ, — მანყნარებს ძუძუმ -
ტე; — მაინც ვერ მიხვდებიან, აი, გამოვ-
ლენ ბიჭები და ყველაფერს შევიტყობთ.

— მე მამიას სამჭედლოში დაგიცდი! —
ვეუბნები ცოცხალ-მკვდარი.

— კეთილი, — მხარზე დამადებს ხელს
ძუძუმტე, — მალე ფეხბურთი დაინწყება
და ყველაფერი მიავიწყდებათ.

მამიას სამჭედლოში ხალხმრავლობაა,
კამეჩები დაუჭედიათ, საბერველთან ერ -
თმანეთს ეცილებიან კაჩუბ აფაქია და
ვალერი ბაგინსკი, რვედენ ზანთარაიაც
აქ არის, ავთა რატიაც, მამია ბიძია
დღეს რატომღაც იგვიანებს, ნოდარ ჭე-
დია არაკუნებს უროს, ესენი გაკვეთილე -
ბიდან გამოძევებულან საშინაო დავალე -
ბის შეუსრულებლობის გამო.

უილაჯოდ მოდიან ედნერი და ანზო-
რი, ძუძუმტეც მათ გვერდითაა, ეს მე-
ოთხედი მეორე ცვლისაა და დრო თავ-
ზესაყრელად აქვს ბრიკეტას.

სამჭედლოს კუტიკართან მივეგებები
ამხანაგებს.

— მაგრად გადარჩი! — მეუბნებიან ბი -
ჭები, — ნელი მასწავლებლები იტირა, მა -
მამიანი დასაბმელი გახდა.

— რა ვქნათ; — ვეკითხები ძმაკაცებს.

— ერთი ლიტრი არაყი მეგულება სახ-
ლში, — ამბობს კაჩუბ აფაქია, მუავესაც
მოკეპნი, პურსაც.

— კონსერვისთვის და პეჩენიასთვის
ფული მეყოფა, — შემოგვეხიდება ავთა
რატია.

— მამ, რაღას ვუდგევართ, — მოსჭრის
რვედენ ზანთარაია, — ბრიკეტა, წამოხ-
ვალ ჩვენთან;

— ზედ გადაგყვებით ახლა! სკოლას
წრეებს რომ ვურტყამდი ველოსიპედით,
მამინ უნდა გეზრუნეთ უსაფრთხოების -
თვის, რამდენ ხანს ვეტირტინე აჩქარას!

არაფერმა გიშველათ! ბედჭვილეფი, ლო -
თობაც მომინდომეს! თქვენ — თქვენთვ-
ის, მე — ჩემთვის!

ფიჩორის მიმართულებით მივეშურე-
ბით, ჯერ თორმეტი საათიც არ არის,
ჩვენი პურ-მარლი ტყავის ჩანთებშია
მოთავსებული, თადარიგი გულუხვადაა
დაჭერილი, აფაქიებისას შევიცხებთ მა -
რავს და ლევანის მინდვრებით გაგიდი-
საკენ მივეშურებით.

აქედან ზღვა ორ ნაბიჯზეა, ტლაპობ -
ში კამეჩები ქშინავენ გამხმარი ტალახი -
ანი ზურგებით, ჩაყურყუმელავებიან ონ-
ტყოლაშეში და ასე ენებვირებიან თავა -
რა ამინდს.

ცხენების რემა დაფთვებული მირბის
თხმელიანების გასწვრივ.

ზღვის სუნთქვა მალე შეიგრძნობა,
საჩრდილობელს გავმართავთ ისლიანე -
ბის მოშორებით, სადაც ბოლახის მიდა-
მოება, ბალახმოკიდებულ ქვიშრობსა
და ფიჩებს შუა, მზზინვარე, გავარვარე-
ბული სილაა.

დათრობა ცეროდენობიდანვე დამებე-
დება.

დიდება მარი ვალალონეს ყოველთვ-
ის მოქმეება წინსაფრის ჯიბეში ჯიშია -
ნი ნიორი და მწვანე მინის სირჩა, გად-
მოიღებს თაროდან ვასაკასფერ ლიტრი -
ანს, ჩამოისხამს **“შუცლის ტკივილის წა-
მალს”**, გადაკრავს და მიაყოლებს ნი-
ორს.

ერთხელ, **“მაისის ვარდად”** მონათ-
ლული ვაშლებისთვის ბალჩისაკენ დი -
ლაუთენია ნახეტბულის ზღვაური დამც -
დის საჯალალოდ, ერთიანად მიტრიალებს
შიგნეული, ჰოდა, გამახსენდება ამ
დროს ბებიას — **“უკვდავების წამლად”**
მონათლული ბოთლი სამზადში,
შევაბობლდები გაჭვარტლულ თაროს,
გადმოვიღებ იმ საჯინეს და ჩაის ჭიქაში
სანახევროდ ჩამოვისხამ, ორიოდე ყლუპ-
ით გამოვაცარებებ სითხეს, დამითება
გულ-გვამი, ძლივს ავალწევ კიბებზე,
ისე იატაკზე გავიშლართები და მერე
მადვიძებს ვაივიში, **“უხანეს”, “ურდუს”**
მიქვესკნელება, თომა ბაბუას **“ებჭყვიდ,
ებჭყვიდ”**.

კვლავ ბიქტორ პაპასთან მიმაქანებენ,
იქ სწრაფად ამომირეცხავენ კუჭს, ცხელ
რძეს მაცულუბენ **“მამის გზაზე ნადრე-
ვად დამდგარს”**.

ბური (ოტობაია

(გაგრძელება შემდეგ ნომერში)

მსოფლიოს დიდი ფეხბურთელები

მსოფლიოს დიდი ფეხბურთელები

მას შემდეგ, რაც მე-19 საუკუნეში ინგლისელებმა აღადგინეს სპორტის უძველესი სახეობა, მსოფლიოს ყველა ქვეყანაში იბადებოდნენ დიდი ფეხბურთელები, რომლებიც ქმნიდნენ მთელ ეპოქას და მათი მიღწევები ოქროს ასოებით იწერებოდა პლანეტის სპორტულ ისტორიაში. ისინი გვიხსენებენ თავიანთი საფეხბურთო საშემსრულებლო ოსტატობით. ეს ხდებოდა მაშინ, როცა ფეხბურთი ის-ის იყო იდგამდა ფეხს მსოფლიოში და ჯერ კიდევ არსად არ იყო აშენებული, არამც თუ გიგანტური, არამედ ათასმეტრებლიანი სტადიონებიც კი. მაგრამ სწორედ მათმა ოსტატობამ დაუდო სათავე სპორტის ამ ულამაზეს სახეობას, რომელსაც დღეს ლამის მთელი მსოფლიო ეთაყვანება. მას შემდეგ უამრავი დიდი ფეხბურთელი მოკვლინა სამყაროს, მაგრამ ჩვენი რეპორტი მინც წინ აყენებს იმ დიდი სპორტსმენების სსოვნას, რომელთაც მსოფლიოს განახლებული სახით უძღვნეს ჯერ კიდევ ჩვენი წელთაღრიცხვამდე დიდი ხნით ადრე ჩინეთში შობილი სანახაობრივი სპორტი - ფეხბურთი! მალე დაინტერესებულ პირთა ვიწრო წრეში აღიარებული ეს სანახაობა მასიურ ღონისძიებად იქცა, რამაც წარმოქმნა შესაბამისი სპორტული ბაზების აშენების აუცილებლობა. სწორედ წარსულის დიდი ფეხბურთელების დამსახურებაა, რომ გვაქვს შესანიშნავი სპორტული კომპლექსები "მარაკანა", "ატეტა", "ნოუ კამპი", "სანტიაგო ბერნაბეუ", "ლუინიკები", "ოლიმპიკ-დონი", "შემდეგ პარკი" და სხვა და სხვა. სწორედ ამ სპორტულ "მონსტრებს" ავსებენ პირთაშორე ღვინა-დელი ფეხბურთის "გარანდები", რომლებიც მონღოლებითა და წარმატებით აგრძელებენ თავიანთი დიდი წინაპრების საქმეებს. ამ რეპორტით ჩვენ გავაცნობთ მსოფლიოს ფეხბურთის პიონერებსაც და იმ დიდ თანამედროვე ფეხბურთელებსაც, რომლებიც ქმნიან მსოფლიო ფეხბურთის ისტორიას.

კუნ მულინი
დაიბადა 1937 წლის 15 თებერვალს, პოლანდიაში. თამაშობდა საფეხბურთო კლუბებში "ქსერკესი" და "ფეინორდი". კუნ მულინი ომისშემდგომი პოლანდიური ფეხბურთის პირველ სუპერვარსკვლავად მიიჩნევა. იგი თავდასხმის მარჯვენა ფლანგზე თამაშობდა, მაგრამ, შეიძლება ითქვას, რომ საერთაშორისო არენაზე იმდენი "ღაინაგრა", რომ მის პერიოდში მსოფლიოში გრგვინავდა განუყოფელი გარინჩას სახელი. კუნ მულინი პოლანდიის ნაკრების შემადგენლობაში პირველად 1956 წელს გამოჩნდა და სულ 38 მატჩი ჩაატარა. წარმატებული გამოდგა მისი სანაირებო დებიუტი, რადგან პოლანდიამ 1:0 მოუგო ბელგიის ნაკრებს. ეს ერთადერთი ბურთი სწორედ კუნ მულინის ჩაწოდების შემდეგ გავიდა. უკანასკნელი მატჩი კი მულინიმა ჩაატარა 1969 წელს, როცა მსოფლიო ჩემპიონატის შესარჩევ მატჩში პოლანდიის ნაკრები ბულგარელებს შეხვდა. ეს მატჩი ფრედ (1:1) დამთავრდა. ამის შემდეგ კუნ მულინის ნაკრების შემადგენლობაში არ უთამაშანია, მაგრამ 1970 წელს დაეუფლა ვეროპის თასის მფლობელთა თასს, როცა "ფეინორდმა" ფინალში ანგარიშით 2:1 დაამარცხა "სელტიკი". ასევე, მულინიმა უდიდესი დახმარება გაუწია საკუთარ გუნდს საკონტინენტთაშორისო თასის მოგების საქმეში, როცა პოლანდიელებმა დამაჯერებლად დაამარცხეს "სტუდენტს დე ლა პლატა". კუნ მულინიმა სპორტული კარიერა 1972 წელს დაასრულა და ამ პერიოდისათვის იგი ხუთჯერ გახდა პოლანდიის ჩემპიონი. კუნი იმდენად ძლიერი და გუნდისათვის საჭირო ფეხბურთელი გახლდათ, რომ როცა "ფეინორდთან" ხელშეკრულებას აფორმებდა, კონტრაქტში შეიტანეს სპეციალური პუნქტი, რომელიც მულინის უკრძალავდა უცხოურ კლუბებში გადასვლას. "პენსიაზე" გასვლის შემდეგ კუნ მულინი ჯერ ახალგაზრდა ფეხბურთელებს ზრდიდა, შემდეგ კი საკმაოდ წარმატებული ბიზნესმენი გახდა.

ხოსე ლეონარდო ანდრადე
დაიბადა 1901 წლის 22 ნოემბერს ურუგვაიში. თამაშობდა "ბელია ვისტაში" და "ნაციონალში". ხოსე ლეონარდო ანდრადე ფლანგზე მოთამაშე ნახევარმცველი იყო, როცა მსოფლიო ფეხბურთში დომინირებდა სათამაშო სისტემა 2-3-5. სწორედ ამ სისტემით მოქმედებდა მაშინ თითქმის მთელი საფეხბურთო სამყარო. ხოსე ლეონარდო ანდრადე ურუგვაის იმ დიდი საფეხბურთო გუნდის მთავარი მამოძრავებელი ძალა გახლდათ, რომელიც დამაჯერებლად გაიმარჯვა 1924 და 1928 წლების ოლიმპიურ თამაშობებზე, შემდეგ კი ორჯერ მოიპოვა მსოფლიო ჩემპიონობა. ამის შემდეგ ანდრადემ მძიმე ტრავმა მიიღო, რამაც კინაღამ გამოთიშა დიდი ფეხბურთიდან, მაგრამ ხანგრძლივმა მკურნალობამ და ვარჯიშებმა მინც მოიტანეს შედეგი და ანდრადე დაუყოვნებლივ ჩარიცხეს ურუგვაის ნაკრებში პირველ მსოფლიო ჩემპიონატში მონაწილეობისათვის, რომელიც მათ სამშობლოში ჩატარდა. სპეციალისტებს მიაჩნიათ, რომ სწორედ ანდრადეს უბადლო თამაშის წყალობით გახდა ურუგვაის ნაკრები პირველი მსოფლიო ჩემპიონი ფეხბურთში. ანდრადემ, რომელსაც ურუგვაის ნაკრებში ჩატარებული ჰქონდა 41 მატჩი, 1933 წელს გაანება თავი დიდ ფეხბურთს. აღსანიშნავია, რომ სწორედ ხოსე ლეონარდო ანდრადეს მისიშვილი ვიქტორ როდრიგეს ანდრადე გახდა 1950 წელს მსოფლიო ჩემპიონი ფეხბურთში ურუგვაის საფეხბურთო ნაკრების შემადგენლობაში. ხოსე ლეონარდო ანდრადეს ეკუთვნის უადრესად საინტერესო რეკორდი - მთელი მისი საფეხბურთო კარიერის განმავლობაში იგი მსაჯებს არამც თუ არ გაუძევებიათ მოედნიდან, მას ყვითელი ბარათიც კი არასოდეს დაუმსახურებია არაკორექტული თამაშის გამო. ეს რეკორდი დღემდე მიუწვდომელია. კარიერის დამთავრების შემდეგ მან მწვრთნელობას მოჰკიდა ხელი და მრავალი კარგი ფეხბურთელი აღზარდა.

ფერენც პენე
დაიბადა 1944 წლის 17 დეკემბერს უნგრეთში. თამაშობდა უნგრეთის გუნდებში "კოშევარსა" და "უიპეშტ დოჟაში". პენე მრავალმხრივი მონაცემების მქონე თავდამსხმელი გახლდათ. საკუთარ საფეხბურთო კლუბ "უიპეშტ დოჟაში" იგი ცენტრალური თავდამსხმელი იყო, უნგრეთის ნაკრების შემადგენლობაში კი თავდასხმის მარჯვენა ფლანგზე თამაშობდა. უნგრეთის ნაკრების წევრი პენე 1962 წელს გახდა და თავი განსაკუთრებით ისახელა 2 წლის შემდეგ - ტოკიოს ოლიმპიურ თამაშებზე, სადაც უნგრეთის ნაკრებმა ოქროს მედლები მოიპოვა. 12 გატანილი გოლით პენე ოლიმპიადის ბომბარდირად და საუკეთესო ფეხბურთელად იქნა აღიარებული. ამ ათლეტური გარეგნობის ფეხბურთელმა არ იცოდა რა იყო დაღლა, მუდამ მოძრაობდა და სახიფათო სიტუაციებს ქმნიდა მოწინააღმდეგის კართან. "უიპეშტ დოჟას" შემადგენლობაში პენე სამჯერ გახდა უნგრეთის ჩემპიონი და ოთხჯერ დაეუფლა ქვეყნის თასს. 1966 წლის მსოფლიო ჩემპიონატზე ფერენც პენემ განსაკუთრებით ლიგერულში გამართულ იმ მატჩში გამოიჩინა თავი, სადაც უნგრელებმა მოახრინეს იმ დროის "სასწაულები" და ანგარიშით 3:1 დაამარცხეს მთელ მსოფლიოში ფავორიტად აღიარებული ბრაზილიელები. ჩემპიონატის მეოთხედფინალური მატჩი კი უნგრელებმა ბევრად ორგანიზებულ საბჭოთა საფეხბურთო ნაკრებთან წააგეს, რომელშიც ქართველი ფეხბურთელებიც (მეტრეველი, კავაზაშვილი, ხურცილაძე, ჩოხელი) თამაშობდნენ. მაგრამ, პენეს სასახლოდ უნდა ითქვას, რომ იგი ამ მატჩშიც გამოირჩეოდა, როგორც ერთ-ერთი შედეგიანი თავდამსხმელი. საფეხბურთო კარიერის დამთავრების შემდეგ პენემ სპორტული სკოლა გახსნა და ახალგაზრდა ფეხბურთელების მომზადება მოახსარა მთელი სიცოცხლე.

ბიორბი ჯალალანია

იუმორი

ავადმყოფს, რომელიც სასწრაფო დახმარების მანქანაში მიიყვანა საავადმყოფოში, კისერზე ჰქიდა დაფა წარწერით:
"ექიმო, ეს ეპილეფსიაა და არა აპენდიციტი. აპენდიციტი უკვე სამჯერ ამომაჭრეს".

ცოლი:
- საყვარელო, ატყობ, რომ კიტრის ნიღაბი ძალიან უხდება ჩემს სახეს?
- კი, შევამჩნიე, მაგრამ ვერ გავიგე, რატომ არ იხსნი?

- ოფიციალტ, ეს ყაყაა თუ ჩაი?
- გემოთი ვერ ხვდებით?
- ვერა.
- მაშინ, რა მნიშვნელობა აქვს?

გურული გოგონა ახლო აღმოსავლეთში წავიდა და ცოტა ხანში იწერება:
- დელიკო, ძალიან კარგად ვარ, ჩემი თავი მთლიანად პინგ-პონგს მიუძღვენი. დედა პასუხად წერს:
- მაი აფერია, შვილო, ჩინელი რომაა... მთავარია, კი აღამიანი იყოს!

ბოლო დროს ძალიან შეუყვარდა მიხოს სიდდერი, ყვავილები მიჰქონდა, ღობეს უღებდავდა...

თუ თქვენს დანახვაზე ყოველთვის იცინიან, ე.ი. ხალხისათვის სიხარულის მამტანი ხართ.

უმბრავი

ლომს რად უკრძალავთ ღომობას, რად გიშლით ვეფხვის ვეფხვობა?!
ღმერთის გზას გადაუხვიეთ, აფორებს გსურთ მისცეთ მეფობა. ვხედავ, დიდად გაქვთ სიბრძავე, ბნელს ვეღარ არჩევთ ნათლისგან!
სად გადაყარეთ ნეტავი, რაც უნდა გქონდეთ მამისგან! ბჭეს როგორც გადააბიჯეთ, ბუდედ გვექვითი ოხვრისა, საკუთარ მშობლებს ვერა სცნობთ, შეილება გახდით "ჯორჯისა". საზღვრის იქიდან მოსულებს, აღარ ჩამოგვყავთ სინდისი, თვალზე გაგიკრავთ სათვალე, სათვალე - სქელი სითრისი. აქ რომ დედ-მამა გრაცხავდათ ალაღმართლობის მგონებდად, ძია "სემებმა" დაგმობდვრათ, ვერ დარჩით პატიოსნებად! ლადად რომ შემოსევიხართ ამ წალკოს საგლეჯ-საბიძგნად, მიწას სწვავთ, ქართველს იმეტებთ მოსპობად, ლაფში ჩაბიძგავდ. რად შეიძულეთ ღვთის ნიჭი - მეძავე ვერ არჩევთ დედისგან? სამშობლოს ღალატისათვის წყუღიმცვა ხართ ღმერთისგან! მალე მოგიწევთ გაქცევა თქვენს გამზრდელ სამშობლოდ, საღვთოა ესე ადგილი - ვერ მოსპობთ საქართველოს. ვინც კი მოსულა ამ ქვეყნად, ყველა გააყვება წინას კვალს, როცა მოკვდებით, ნეტავი, რას ეტყვით იქ თქვენს წინაპარს? არც ჩიტად დარჩა, არც თაგვად, ერთი უტყინო თაგუნა, სიმღერა "მრავალუამიერ" ღმერთმა თქვენს გამო გვარგუნა!

ჯამალ ჯიქია

ქართულ გვარებს „შანაღაცებითა“ ეშუქრება...

ბიომეტრიულ პასპორტებში გრძელ სახელსა და გვარს შეამოკლებენ, - შესაბამისი ცვლილებები საქართველოს მოქალაქის ბიომეტრიულ პასპორტებში საქართველოს იუსტიციის მინისტრის ბრძანებით შევიდა. განხორციელებული ცვლილების თანახმად, თუ პასპორტში შეუძლებელია სახელისა და გვარის სრულად დატანა მათი სიგრძის გამო, დასაშვებია იქნება შემოკლებით დატანა. შემოკლება გულისხმობს ასოების ჩამოცილებას სახელისა და გვარის ბოლოს. შემოკლებული სახელისა და გვარის ბოლოს უნდა დაისვას წერტილი, რომელიც შემოკლებზე მიუთითებს. ბრძანებაში, ასევე, აღნიშნულია, რომ შემოკლების დროს შესაძლებელია, გონიერულობის ფარგლებში (?) გათვალისწინებულ იქნეს პასპორტის მფლობელის სურვილი იმის თაობაზე, სახელსა და გვარში რომელი კომპონენტი შემოკლდეს და რამდენად. საქინფორმის ინკოგნიტო წყაროს ინფორმაციით, პასპორტის მფლობელის სურვილის გათვალისწინებაში ადვილად ახალი ბრძანება აგრეთვე გულისხმობს ავტომატურად სანომრე ნიშნების ყიდვის იდენტურ წესს. კერძოდ, ცვლილებების მიუხედავად, ნებისმიერ მოქალაქეს პასპორტში საკუთარი გვარის შემოკლებლად გადატანაც შეეძლება, თუმცა ამისთვის ფულის გადახდა მოუწევს და, გვარის შემოკლებულ ვარიანტზე დასამატებელი ასოების რაოდენობიდან გამომდინარე, დაახლოებით 200 ლარიდან 5000 ლარამდე ელირება. ეს ქმედება ნათელს ჰყენს ხელისუფლების განზრახვას - რაც შეიძლება მალე მოხდეს ქართველების სრული ამერიკანიზაცია - „სტერილიზაცია“-გლობალიზაცია, რაც ადამიანისთვის წარსულის, მისი ფესვების დაიწყებას გულისხმობს. სწორედ ქართველთა გლობალიზაციისკენ, მამებისა და შვილების თაობების კავშირის გასაწყვეტად მიმართული ნაბიჯები იყო ქუთაისში დიდების მემორიალის აფეთქების ფაქტი; ინტელექტუალის „ჩარცხვა“, „ლუსტრაციის კანონი“, რომლის მეშვეობითაც ჩვენი წინაპრები აგებებდა გამოაცხადეს; საქართველოს ისტორია ზომ, პრევიდენტის სიტყვებით, დღეიდან, ანუ „ვარდების რევოლუციიდან“ იწყება! ასეთივე ნაბიჯი იყო შესანიშნავი მეცნიერის, ლიტერატორის, საზოგადო მოღვაწის, ეროვნული საგანმრწამოსა და სულიერების უღრმე გუშაგად აღიარებული გურამ შარაძის მკვლელობაც, რომელიც პასპორტებში ეროვნებისა და მამის სახელის შენარჩუნებისთვის სიცოცხლის ბოლო წუთებამდე იბრძოდა. ფეხქვეშ ითვლება ქართული ტრადიციები, ქართული გვარის ისტორია, ქრება ის ნიშნები, რომლებიც ქართველებს სხვებისგან განასხვავებდა. საქართველოში თავს იმკვიდრებს „ჰელიოუინის“, „kiss party“-ისა და პომოსექსუალების ადლუმის ტრადიციები, სამაგიეროდ, ალბათ, აღარ იქნება „ბერიკაობა“, „კალანდობა“, „კოლხობა“ და სხვა ტრადიციული დღესასწაულები - „ბუშების“, „კეინების“ ეპოქა საქართველოში, რომელშიც უკვე ვერაინ გააჩრევეს, ვინ „ვისი გორისაა“ - მთავარია, უცხოელებისთვის ის ადვილი წასაკითხი იყოს! საინტერესოა, როგორ გამოიყურება ახალ პასპორტში ჩვენი პრევიდენტისა და მისი გუნდის წევრების პირადი მონაცემები, თუ, რაღა თქმა უნდა, ისინი არ მოისურვებენ გვარის მთლიანი ვარიანტის დატანას დოკუმენტზე - „მიხეილ სააკ“, (მიხეილ სააკაშვილი); „მიხეილ მაჭავაძე“ (მიხეილ მაჭავაძე); „აკაკი მინა“ (აკაკი მინაშვილი); „გივი თარგა“ (გივი თარგამაძე); „გივი წყვე“ (გივი წყვეთელი); „ხათუნა კალმახი“ (ხათუნა კალმახელიძე)? ყველაზე დაზარალებული კი ისევ ოპოზიცია დარჩება, რადგან, მაგალითად, „ლეიბორისტების“ ლიდერის ახალ პასპორტში „შაღვა ნათელა“ ეწერება... სამაგიეროდ სააკაშვილი დაიბრუნებს თავის პირვანდელ გვარს და როცა პასპორტში ჩაწერენ „საკა“ თავის მართლდება აღარ მოუწევს თავისი თანამემამულე სომხების წინაშე და ეტყვის: მე ყოველთვის სააკიანი ვიყავი და ახლაც „საკიანი“ ვარ. არ შეშინდეთ, ხალხნო! მალე გადაშენდებიან ეს უჯიშოები და თქვენი გვარებიც მთელი სიგრძით დაგიბრუნდება!

ISSN 1987-8966 ილორი
რედაქციის მისამართი: თბილისი, ბაქრაძის ქუჩა №6 მე-4 სართული სარეგ. №01018002930
მთავარი რედაქტორი: როლანდ ჯალალანია
მთ.რედაქტორის მოადგილე: დავით ქოზალია
ბაქმიური რედაქტორი: მიხეილ ჩოქრიანი
გაზეთის მენეჯერი: ზურაბ ქოზალია
WWW ilori.ge
e-mail: elisabetthal@yahoo.de
რედაქციის განთავსება 34-32-95 893-51-01-71 899-34-37-27